

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TILIKARTAN UUDISTAMINEN

Leena Palovuori

Opinnäytetyö
Toukokuu 2018
Liiketalouden koulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutus

PALOVUORI, LEENA:
Tilikartan uudistaminen

Opinnäytetyö 60 sivua, joista liitteitä 11 sivua
Toukokuu 2018

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana oli kaupan alalla toimiva yritys, jossa hoidetaan myös samojen omistajien muiden yritysten kirjanpitoa. Yritykset ovat osake- ja henkilöyhtiöitä. Kirjanpito-ohjelman vaihtuessa syntyi tarve myös tilikarttojen muokkaamiseen. Työn tarkoituksena oli suunnitella kullekin yritykselle räätälöity tilikartta ja siirtyä sen käyttöön. Tavoitteena oli uudistaa yritysten tilikartat niin, että niissä on huomioitu ulkoiset vaatimukset ja sisäinen raportointitarve.

Opinnäytetyö oli toiminnallinen ja siinä käytettiin konstruktivistista tutkimusotetta. Työn aluksi tutustuttiin teorian tietoon sekä kohdeyritysten liiketoimintaan ja seurantatarpeisiin. Tutkimusmenetelminä käytettiin havainnointia, haastattelua ja ryhmäkeskusteluja. Niiden pohjalta laadittiin yrityksille soveltuvat tilikartat. Toimeksiantajan hyväksynnän jälkeen tilikartat syötettiin yritysten kirjanpito-ohjelmiin ja kirjaajat koulutettiin uusien tilikarttojen käyttöön. Lopuksi työstä kirjoitettiin tämä raportti. Raportin teoriaosuus käsittelee tilikarttoihin kohdistuvia ulkoisia ja sisäisiä vaatimuksia. Liitteinä on näytteitä tilikartoista. Niiden tietoja on osin muokattu tunnistamattomiksi toimeksiantajan pyynnöstä.

Uusi kirjanpito-ohjelma vaati tilikarttaan arvonlisäverolliset tilit. Aiempiin tilikarttoihin oli yritystoiminnan muuttuessa kolmenkymmenen vuoden aikana tehty muutoksia ja lisäyksiä. Uusissa tilikartoissa on huomioitu viimeisimmät lakimuutokset ja nykyiset seurantatarpeet. Ne ovat ryhmittelyltään selkeät, ja numeroinnin väljyys jättää tilaa tulevia lisäyksiä varten. Tilikartat noudattelevat suurelta osin yleisesti käytössä olevaa Liikekirjurin tilikarttaa.

Tilikartan muuttuminen arvonlisäverolliseksi ja siitä johtuva yhden kuluerän jakautuminen usealle tilille vaikeuttaa saldojen vertailua edellisiin kausiin. Kehittämällä kirjanpito-ohjelman raportteja näyttämään vertailutiedot kulueräkohtaisesti yritysten johdon on helpompi seurata muutoksia. Myös itse tilikarttaa on jatkossakin muokattava, koska liike-toiminnan kehittyessä ja ulkoisten vaatimusten muuttuessa myös seuranta- ja raportointi-tarpeet muuttuvat.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

Palovuori, Leena:
Designing and Implementing a New Chart of Accounts

Bachelor's thesis 60 pages, appendices 11 pages
May 2018

This thesis was commissioned by a wholesale company, which also handles the bookkeeping of other businesses with the same ownership. These businesses are private limited companies and partnerships. When changing their bookkeeping software, the need to also modify the charts of accounts emerged. The purpose of this thesis was to design a customized chart of accounts for each of the companies and to implement them. The goal was to update the charts to meet all the external and internal requirements.

In this functional thesis, a constructive research approach was used. Obtaining a comprehensive understanding of the topic and the needs of the target companies was the first objective. This was achieved by literature study, observation, an interview and group discussions. Based on these, the customized charts of accounts were designed. After the commissioner's approval, the charts of accounts were inserted into the bookkeeping software and the users were trained to use them. Finally, this report was written. The theoretical part studies the essential external and internal requirements for the chart of accounts. The appendices contain samples of charts. In order to maintain confidentiality, they have been partially redacted at the request of the commissioner.

The previous charts of accounts were used for thirty years and much had changed during that time. Unlike the previous one, the new bookkeeping software required VAT-based accounts. The new charts take all the latest legal and internal reporting requirements into account. The charts are grouped logically and their arrangement leaves room for future additions. They are greatly in line with an often-used reference, Liikekirjuri Chart of Accounts.

The VAT-based accounts divide one expense item into multiple accounts, which makes it difficult to compare the balance with the one of previous accounting periods. The difficulty can be avoided by developing the bookkeeping program reports to sum up the balances of the same expense item. The companies must also continue developing their charts of accounts, as there will always be changes in the reporting needs.

Key words: chart of accounts, designing, implementing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Työn taustaa.....	6
1.2	Työn tavoite ja tarkoitus.....	7
1.3	Tutkimusmenetelmät ja aiheen rajaus.....	8
1.4	Opinnäytetyöraportin rakenne.....	9
2	TILIKARTTA KIRJANPITÄJÄN TYÖKALUNA.....	10
2.1	Tilikartta.....	10
2.2	Sähköiset viranomaisilmoitukset.....	11
2.3	Tilikartan vaihtamisen haasteet.....	13
3	TILIKARTALLE ASETETUT VAATIMUKSET.....	14
3.1	Kirjanpitolaki.....	14
3.2	Tilinpäätöstä säätelevät asetukset.....	15
3.3	Arvonlisäverolainsäädäntö.....	16
3.4	Välitön verotus.....	17
3.5	Yhteisöläinsäädäntö.....	19
3.6	Ulkopuoliset sidosryhmät.....	21
3.7	Yrityksen sisäiset tarpeet.....	21
4	TILIKARTAN UUDISTAMINEN.....	24
4.1	Yritysten esittely.....	24
4.2	Kehittämistyöprosessin kulku.....	24
4.2.1	Lähteisiin tutustuminen.....	24
4.2.2	Tiedonkeruu.....	25
4.2.3	Tilien valinta ja niiden sisällön määrittely.....	26
4.2.4	Tilikartan esittely ja muutosten teko.....	27
4.2.5	Tilikartan syöttäminen kirjanpito-ohjelmiin.....	28
4.2.6	Tilikarttojen jako ja käyttäjien perehdytys.....	29
4.3	Taseen tilit.....	29
4.3.1	Yleiset periaatteet.....	29
4.3.2	Pysyvät vastaavat.....	30
4.3.3	Vaihtuvat vastaavat.....	32
4.3.4	Oma pääoma.....	33
4.3.5	Vieras pääoma.....	34
4.4	Tuloslaskelman tilit.....	35
4.4.1	Yleiset periaatteet.....	35
4.4.2	Myynti ja liiketoiminnan muut tuotot.....	36

4.4.3	Materiaalit ja palvelut	36
4.4.4	Henkilöstökulut	37
4.4.5	Liiketoiminnan muut kulut.....	38
4.4.6	Rahoitustuotot ja -kulut sekä verot	41
5	POHDINTA.....	43
5.1	Kehittämistyön arviointi	43
5.2	Kehitysehdotukset.....	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	50
	Liite 1. Osakeyhtiö A:n tilikartta sisältöohjeineen	50
	Liite 2. Osakeyhtiö B:n pysyvien vastaavien tilit.....	57
	Liite 3. Avoin yhtiö C:n ja Avoin yhtiö D:n tilikartta.....	58
	Liite 4. Kommandiittiyhtiö E:n tilikartta, kirjanpito-ohjelman versio	59
	Liite 5. Kuvia vanhoista tilikartoista	60

1 JOHDANTO

1.1 Työn taustaa

Työn toimeksiantajana on yritys, jossa hoidetaan oman kirjanpidon lisäksi viiden muun, suurimmaksi osaksi samojen omistajien yritysten kirjanpitoa. Yritysten kirjanpidot on tehty samoilla tilikartoilla ja kirjanpito-ohjelmalla jo kolmekymmentä vuotta. Käyttömahdollisuuksiltaan hyvin rajallinen kirjanpito-ohjelma päätettiin vaihtaa ja siirtyä hieman nykyaikaisempaan ohjelmistoon, joka lisää kirjanpidosta saatavien raporttien määrää sekä mahdollisuuksia integroida tietoa muihin järjestelmiin ja asiakirjoihin. Samassa yhteydessä syntyi hyvä tilaisuus myös yritysten tilikarttojen uudistamiseen.

Toimeksiantajayritys on autovaraosakauppaa harjoittava pientä suurempi osakeyhtiö. Yritystä kutsutaan tässä työssä nimellä Osakeyhtiö A. Viimeisten viiden vuoden aikana yritys on laajentunut monitoimipaikkaiseksi ja kirjanpidon raporttien yksityiskohtaisuuden ja monipuolisuuden tarve on kasvanut. Vanha tilikartta on käynyt sekaiseksi lukuisten lisäysten ja korjausten jälkeen. Uuteen kirjanpito-ohjelmaan siirtyessä yrityksen on järkevää selkeyttää ja uudistaa tilikarttansa vastaamaan muuttuneen sisäisen ja ulkoisen raportoinnin vaatimuksia.

Muut yritykset ovat kooltaan pien- ja mikroyrityskokoisia ja edustavat eri yhtiömuotoja. Yksi on autovarusteita valmistava pienyrityskokoinen osakeyhtiö, jota kutsutaan tässä työssä Osakeyhtiö B:ksi. Kaksi yrityksistä harjoittavat henkilöstövuokrausta ja ovat yhtiömuodoltaan avoimia yhtiöitä. Toinen on pienyrityskokoinen Avoin yhtiö C ja toinen mikroyrityskokoinen Avoin yhtiö D. Kiinteistönhallintaa harjoittava Kommandiittiyhtiö E on kooltaan mikroyritys. Kaikki yhtiöt käyttävät kululajikohtaista tuloslaskelmakaavaa, ja niiden tilikartat tehdään mahdollisimman samankaltaisiksi huomioiden kuitenkin eri yhtiömuotojen ja kokoluokkien erityispiirteet.

Tilikarttauudistusta pohtiessani tutustuin aiheesta tehtyihin opinnäytetöihin ja huomasin niitä olevan vain harvoja. Hanna Rajalan (2007) opinnäytetyö Poliisiammattikorkeakoulun tilikarttauudistus käsittelee tilikarttaa valtiohallinnon sisäisten vaatimusten näkökulmasta ja Tanja Rastas (2010) on opinnäytetyössään Tilikartan tehokas käyttö – Ohjeistuksen merkitys : Case: Andritz Oy tutkinut tilikartan ohjeistuksen merkitystä

yrittäjien liiketoiminnan tukemisessa. Muissa tilikarttauudistusta koskevissa opinnäyteteissä viitekehyksinä ovat mm. isännöinti (Seppälä 2012) ja projektinhallinta (Kinnunen 2014). Lakaniemen ja Leinon (2015) opinnäytetyö tutkii kansainvälisen konsernin tilikarttojen kehittämisen prosessin suunnittelua. Erittäin mielenkiintoinen tutkimus on myös Pekka Lepistön (2012) opinnäytetyö Raportointikoodiston käytettävyys yrityksen tilinpäätöksessä. Omaa kehittämistyötäni muistuttava ja myös tuorein tilikarttamuuutosta käsittelevä opinnäytetyö on Amanda Lindholmin (2017) Skapa en ny kontoplan : Case: Andelslaget Österbottens Kött, josta sain hyviä viitteitä siitä, mihin työssä kannattaa kiinnittää huomiota. Näihin kaikkiin töihin tutustuessani huomasin, miten erilaisia tilikarttoja yrityksissä käytetään ja kuinka suuri merkitys tilikartalla on yritysten taloudenhallinnassa. Koska tilikartan uudistamistyö vaatii onnistuakseen kattavaa perehtymistä asiaan, päätin pyytää työnantajaltani aiheesta opinnäytetyön toimeksiantoa.

Olen työskennellyt toimeksiantajayrityksessä yli kymmenen vuotta ja tänä aikana toiminut vuorotellen kaikkien osakirjanpitojen sekä sittemmin pääkirjanpitojen parissa. Tilikarttojen uudistaminen opinnäytetyönä oli hieno mahdollisuus hyödyntää aiempaa kokemustani ja tietämystäni yritysten toiminnasta ja samalla syventää ammattikorkeakouluopintojeni tuottamaa osaamista.

1.2 Työn tavoite ja tarkoitus

Työni tavoitteena on yritysten tilikarttojen selkeyttäminen ja uudistaminen niin, että kirjanpidosta saadaan kattavat raportit sekä ulkoisia sidosryhmiä että yritysten sisäisiä tarpeita varten. Tilikarttoihin kuuluvan lyhyen ohjeistuksen avulla kaikki kirjaajat noudattavat keskenään samoja sääntöjä ja tilien sisältö pysyy oikeana. Ohjeistuksesta hyötyvät myös tilintarkastajat, kun he tutustuvat uudella tilikartalla tehtyyn tilinpäätökseen. Toiveeni on, että työni tietoperustasta olisi hyötyä myös niille tiedonhakkijoille, jotka ovat itse uudistamassa samankaltaisten yritysten tilikarttaa.

Työn tarkoituksena on laatia kullekin yritykselle ulkoisten ja sisäisten vaatimusten mukainen, keskenään samankaltainen tilikartta sisältöohjeineen, ja ottaa ne käyttöön. Osakeyhtiö A:n ja B:n tilikartoista muokkaan ostolaskujen kirjaajien käyttöön yhden yhteisen version, johon on listattu vain ostoreskontrassa tarvittavat tilit ja niiden sisältöohjeet. Kaikista tilikartoista teen lisäksi kirjanpito-ohjelman vaatiman version,

johon on koodattu kunkin tilin arvonlisäverolaskenta ja sijoittuminen oma-aloitteisten verojen kuukausi-ilmoitukselle. Lopuksi lataan tilikartat reskontra- ja kirjanpito-ohjelmiin ja koulutan kirjaajat tilikarttojen käyttöön.

1.3 Tutkimusmenetelmät ja aiheen rajaus

Opinnäytetyöni on työelämän kehittämistyö, jonka tuloksena on konkreettinen tuotos: eri yritysten tilikartat ja niiden sisältöohjeet. Hakalan (1998) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö vaatii perusteellista perehtymistä käytettävään tietoperustaan, josta on etsittävä työn kannalta olennainen tieto. Työtä on lähestyttävä perinpohjaisesti, analyyttisesti ja loogisesti. (Hakala 1998, 20.)

Tällaiseen kehittämistyöhön, jossa tarkoituksena on luoda konkreettinen tuotos, sopii konstruktiiivinen tutkimusote. Konstruktiiivisessa tutkimuksessa pyritään ratkaisemaan hyvin käytännönläheinen ongelma teorian tiedon ja käytännöstä kerätyn tiedon avulla. Tuloksena on uusi ja parempi ratkaisu, jolla muutetaan organisaation toimintaa. Tutkimusmuotoon kuuluu tärkeänä osana toimivuuden testaus, teoriakytkentöjen näyttäminen ja ratkaisun uutuusarvon osoittaminen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 65–66.)

Konstruktiiivisen tutkimuksen menetelmiksi sopivat mm. havainnointi, ryhmäkeskustelut, kysely ja haastattelu (Ojasalo ym. 2014, 68). Käyttäjien tarpeiden selvittämiseksi käytän menetelminä toimitusjohtajan haastattelua, kirjaajien ja tehtyjen kirjausvirheiden havainnointia sekä ryhmäkeskusteluja ostoreskontranhoitajien kanssa. Ratkaisujen teoriakytkennät käyvät ilmi opinnäytetyöni teoriaosuudesta sekä tilien valintaperusteiden selityksistä. Toimivuuden testauksesta ja tuotoksen arvosta toimeksiantajalle kerron raportin pohdintaosuudessa.

Käsittelen työssäni tilikartan laadintaa kululajikohtaista tuloslaskelmaa käyttäville yrityksille. Yritykset ovat osake- ja henkilöyhtiöitä. Yhtiömuodosta riippumatta tilikartan tulee täyttää monia samoja vaatimuksia, joita eri lait, sidosryhmät ja yrityksen sisäinen tiedontarve asettavat. Työn ulkopuolelle jäävät muiden yhtiömuotojen erityistarpeet sekä suur- ja konserniyritysten tilikarttavaatimukset. Kirjanpidon kirjaussääntöjä, arvonlisäveron vähennysoikeutta ja muita varsinaisen kirjanpityksen suorittamiseen liittyviä sääntöjä käsittelen vain siinä määrin kuin niillä on vaikutusta tilikartan tilien valintaan.

1.4 Opinnäytetyöraportin rakenne

Johdannossa käsittelen työn ja toimeksiannon taustaa, esittelen työn tavoitteen ja tarkoituksen sekä kerron työn toteutuksessa käytetyistä menetelmistä. Seuraavat luvut käsittelevät tilikartan suunnittelussa tarvittavaa tietoperustaa. Toisessa luvussa kerron tilikartoista yleisesti, sähköisestä viranomaisraportoinnista sekä tilikartan vaihtamisen haasteista. Kolmannessa luvussa kartoitan tilikartan laadintaan vaikuttavia ulkoisia ja sisäisiä vaatimuksia.

Neljännessä luvussa kerron opinnäytetyön etenemisestä, minkälaisia ongelmia kohtasin ja miten ratkaisin ne. Kerron aiempiin tilikarttoihin ja tileihin tekemistäni sisältömuutoksista ja perustelen ratkaisujani. Viimeisessä luvussa pohdin työni onnistumista, kerron lyhyesti toimeksiantajan palautteesta ja esittelen muutamia kehitysehdotuksia. Liitteinä on näytteitä laatimistani tilikartoista (liitteet 1–4) ja muutama kuva vanhoista tilikartoista (liite 5).

2 TILIKARTTA KIRJANPITÄJÄN TYÖKALUNA

2.1 Tilikartta

Tilikartta on kirjanpidon perusrunko, jonka avulla kirjanpitovelvollisen tulot, menot, omaisuus- ja rahoituserät jaotellaan tarpeellisiin osiin. Tilikartan tilit tulee valita niin, että kirjanpidon erilläänpito-, tuloksenlasku- ja hyväksikäyttötehtävät on mahdollista toteuttaa. Tilien pitää ohjata liiketapahtumat tilinpäätökseen ja liitetietoihin niin, että kirjanpitolain 1336/1997 (lyhenne KPL) 3:2 §:n vaatimus oikeista ja riittävästä tiedoista toteutuu.

KPL 1:2 § määrää, että kirjanpito tulee pääsääntöisesti aina tehdä kahdenkertaisena. Pienikokoisen yhtiön kirjanpito voi toiminnasta riippuen onnistua vaikkapa taulukkolaskentaohjelman avulla, jolloin tilit voi erotella vain nimellä. Käytännössä helpompaa on ottaa käyttöön jokin sähköinen kirjanpito-ohjelma. Monesta laajemmasta kirjanpito-ohjelmasta on saatavana ilmaisversio, jossa on rajattu kirjanpidosta saatavien raporttien tai kirjattavien tositteiden määrää.

Tilikartan kooditus voi periaatteessa olla mikä vain, koska siitä ei ole säädetty missään laissa. Käytännössä tilikartta on aina numeerinen, koska se on selkeää ja loogista. Se myös helpottaa tilien ryhmittelyä ja tilinpäätöksen laadintaa. Ekonomi, KLT Leena Rekola-Nieminen (2016) kertoo, että vuoden 1997 kirjanpitolain esitöissä pohdittiin tilikartan roolia kirjanpidon järjestämisen kuvaajana ja todettiin, että tilikartan tulisi sisältää tilin nimen ja numeron lisäksi myös ohjaustiedot tilinpäätökseen ja arvonlisäveron laskentaan. Voimaantullut laki ei kyseistä vaatimusta kuitenkaan sisältänyt. (Rekola-Nieminen 2016, 53.) Nykyisten yleisessä käytössä olevien tilikarttojen rakenteessa ajatus kuitenkin toteutuu.

Heikki Sorjosen alunperin jo 1970-luvulla kehittämä YTJ-tilikartta toimi pitkään alan epävirallisena standardina. Se perustuu perustili-alatili-rakenteeseen, joka Lassi Mäkisen mielestä tekee tilikartasta joustavan. Perustilit ohjaavat tiedon oikealle paikalle tilinpäätöksessä ja sähköisissä ilmoituksissa, ja alatilit tarjoavat mahdollisuuden yksityiskohtaisempaan jaotteluun. Kirjauksia voi tehdä samanaikaisesti sekä perus- että alatileille. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 11.)

Vuonna 2001 Aallon tilitoimisto (2016) julkaisi yhdessä useiden alan toimijoiden ja viranomaisten kanssa kaikille liikeyrityksille sopivan Perustililuettelon, jonka juuret olivat sen kehittämässä Liikekirjuri-tilikartassa. Nykyisin Kirjurituo Oy:n (2017) ylläpitämä Liikekirjurin tilikartta ei rakennu pää- ja alatilirakenteelle. Yrityksen mielestä sellainen rakenne, jossa kirjauksia tehdään sekä pää- että alatileille, aiheuttaa sekaannuksia käytännön kirjanpitytyössä. Liikekirjurin tilikartassa kaikki tilit ovat samantasoisia. Ohjautuminen tilinpäätökseen ja sekä tarvittaessa arvonlisäverolaskenta määräytyvät tilinumeroinnin mukaan. Tilikartan kerrotaan sopivan kaikille yhtiömuodoille. (Kirjurituo 2017.)

Kirjanpito-ohjelman ja muiden tilikarttaa käyttävien ohjelmistojen ominaisuudet vaikuttavat suuresti tilikartan laadintaan. Sen tähden on luonnollista, että tarjolla olevat kirjanpito-ohjelmat sisältävät useita muokattavia tilikarttapohjia, joiden tileihin on valmiiksi liitetty ohjaustiedot tilinpäätökseen ja sähköisiin viranomaisraportteihin. Jos esim. kirjanpito-ohjelmassa ei ole mahdollista valita käytettävää arvonlisäprosenttia jokaisen tiliöinnin yhteydessä, tilikartan täytyy sisältää tili jokaiselle tarvittavalle arvonlisäverokannalle erikseen, ja kuhunkin tiliin on kirjanpito-ohjelmassa liitetty tarvittava ohjaustieto (KILA 2011, 3.4).

2.2 Sähköiset viranomaisilmoitukset

Tilikartan tilijaolla on suurta merkitystä silloin, kun tietoa välitetään sähköisesti ja tilinumero ohjaavat tiedon oikeisiin kenttiin. Tällä hetkellä suoraan kirjanpidosta saatavia tietoja voi lähettää Verohallinnolle, joka vastaanottaa sähköisesti tulovero- ja vuosilmoituksia, ilmoituksia oma-aloitteisista veroista sekä useita suorasiirtoja ja muita ilmoituksia (Verohallinto 2017a). Kirjanpito-ohjelmistot ohjeistavat asiakkaitaan tilien käytössä ja lisätietojen tallentamisessa niin, että tarvittavat tiedot siirtyvät kirjanpidosta oikein sähköisille ilmoituksille.

Elina Koskentalo (2016) kertoo, kuinka viranomaisten pyrkimykset sähköisen talousraportoinnin parantamiseksi johtivat siihen, että ensimmäinen versio Raportointikoodistona tunnetusta tietosisältölistauksesta julkaistiin vuonna 2009. Tarkoituksena oli tuottaa yritysten tilinpäätöstiedot konekieliseen muotoon niin, että niitä voitaisiin helposti hyödyntää eri viranomaisten ja muiden sidosryhmien tiedonkeruussa. Siirtoformaatiksi

2.3 Tilikartan vaihtamisen haasteet

Kirjanpitolaki 2:2 § määrää, että kirjanpitotilit on pidettävä jatkuvasti sisällöltään samana. Toiminnan kehityksen, tililuettelon muutoksen tai muun erityisen syyn vuoksi niiden sisältöä voidaan kuitenkin muuttaa. (KPL 2:2 §.) Muutoksesta ja sen vaikutuksista on mainittava ainakin pientä suuremman yrityksen liitetiedoissa, mutta myös pienyrityksen tilinpäätöksessä se voi olla tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 2.2). Tililuetteloon on aina merkittävä muutoksen päivämäärä ja sen sisältö, jotta tililuettelo pysyy ajantasaisena (KILA 2011, 3.6).

Tilikartan täydentämistä tapahtuu yrityksissä jatkuvasti, kun toiminta kehittyy tai sidosryhmien vaatimukset muuttuvat. Tilikartan suunnittelussa on hyvä ennakoida tulevia muutoksia mahdollisimman pitkälle, koska muutokset aiheuttavat hankaluutta vertailutietojen antamisessa (Lahti & Salminen 2014, 9.2). Tilinumerointi on järkevää jättää sen verran väljäksi, että väliin mahtuu tarvittaessa lisäyksiä. Kirjanpitolain 3:1 §:n mukaan tilinpäätöksessä viimeistä edelliseltä tilikaudelta annettavan vertailutiedon on oltava vertailukelpoinen. Jos erittelyissä on tapahtunut muutoksia, vertailutietoa on oikaistava vastaavaksi. (KPL 3:1 §.) Tilikauden vaihde onkin luontainen paikka muutoksille.

Vertailtavuuden säilyttäminen on tärkeää myös yrityksen sisäisen tiedontarpeen kannalta. Tilikartan vaihtaminen tarkoittaa tilien ja usein myös sisäisten laskentatasojen sisältöjen jakamista ja yhdistelyä, mikä taas merkitsee joko vertailutietojen puuttumista kokonaan tai niiden työlästä manuaalista muuntamista uutta jakoa vastaaviksi (Lahti & Salminen 2014, 9.2). Koko tilikartan vaihtaminen tapahtuu siksi yleensä vain muiden muutosten aiheuttamana, kuten esim. kirjanpitojärjestelmää vaihtaessa tai yritysten yhdistyessä.

Tilikartan muutosprojekti tulee suunnitella huolellisesti ja kaikkia tarvittavia sidosryhmiä tulee informoida kattavasti. Liittymärajaopinnot pää- ja osakirjanpito-ohjelmien sekä muiden ohjelmien välillä tulee huomioida ja tehdä tilikarttamutokset kaikkiin niihin ohjelmiin, jotka hyödyntävät kirjanpidon tilejä. Vanhan ja uuden tilikartan välinen muutokartta kertoo, mikä uusi tili vastaa vanhaa. (Lakaniemi & Leino 2015, 33.)

Käytössä ollut tililuettelo on tärkeä osa kirjanpitoaineistoa. Se tulee säilyttää yhdessä tilinpäätöksen, kirjanpitojen, aineistoluettelon sekä mahdollisen toimintakertomuksen kanssa vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä (KPL 2:10 §).

3 TILIKARTALLE ASETETUT VAATIMUKSET

3.1 Kirjanpitolaki

Kirjanpitolain (1336/1997) 2:2 § määrittelee tilikartan seuraavasti: ”Kirjanpitovelvollisella tulee olla kultakin tilikaudelta kirjanpitotileistä selkeä ja riittävästi eritelty luettelo, joka selittää tilien sisällön (tililuettelo)”. Vaatimus selkeästä ja riittävästi eritellystä luettelosta helpottaa kirjanpidon tarkastamista (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 2:2). Kirjanpitolaki määrää myös, että ”kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpito-tapaa” (KPL 1:3 §). Hyvän kirjanpitotavan edistämiseksi lausuntoja ja ohjeita lain sovel-tamisesta antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunta (KPL 8:1 §). Kirjanpitolautakunta (lyhenne KILA) määrittelee lausunnossaan 1672/2002 hyvän kirjan-pitotavan edellyttävän, että tililuettelon tarkkuus on oltava vähintään sellainen, että pää-kirjatilien saldot voidaan jakamatta siirtää oikeisiin paikkoihin tuloslaskelman tuotto- ja kuluryhmissä sekä taseen eri puolien erissä. Yksittäinen tili ei siis saa sisältää liike-tapahtumia, jotka kuuluvat tilinpäätöksessä eri kohtiin. Muutoin kirjanpidon kirjausketju, audit trail, jää epäselväksi.

KILA:n lausunto 1672/2002 vastaa hakijan kysymykseen siitä, pitääkö tililuettelon sisältää tarkat selitykset kunkin tilin sisällöstä. Lausunnossa todetaan, että tarkempi ohjeistus ei ole pakollista, koska kirjanpitolaki ei sitä edellytä. KILA katsoo kuitenkin, että tililuettelo on oheistetut selitykset ja ohjeet selventävät tilien sisältöä ja käyttö-tarkoitusta ja ovat osa hyvän kirjanpitotavan mukaista menettelyä. Niillä ei kuitenkaan voi korvata edes osaa varsinaisesta tililuettelosta. (KILA 2002.)

Kirjanpitoa pidetään sellaista osakirjanpitoa, josta tiedot viedään pääkirjanpitoon yhdistelmäkirjauksena (KPL 2:2 §). KILA:n (2011, 1.4) yleisohje kirjanpidon menetel-mistä ja aineistoista tarkentaa, että ”tietojärjestelmä ei ole osakirjanpito, jos siitä siirretään tiedot pääkirjanpitoon tai toiseen osakirjanpitoon liiketapahtumakohtaisesti ja jos tietojärjestelmän tosineineistosta on aukoton kirjausketju varsinaiseen pääkirjanpitoon”. Siksi esimerkiksi reskontrat, joiden kirjaukset yhdistetään ja kustakin tilistä viedään vain yksi saldo pääkirjanpitoon, ovat osa kirjanpitoa. Reskontranhoitajien tiliöintityötä on siis tärkeä ohjata selkeällä ohjeistuksella, jotta tilien sisältö pysyy oikeana. Pääkirjanpitäjä ei pysty näkemään yksittäisissä kirjauksissa tehtyjä virheitä yhdistelmäsummien sisältä.

”Kirjanpitovelvollisella tulee olla tilinpäätöksen perustana olevista kirjanpidoista sekä tositteiden ja muiden kirjanpitoaineistojen lajeista luettelo, josta ilmenee niiden keskinäiset yhteydet ja säilytystavat” (KPL 2:7a §). Näitä tietoja ei edellytetä julkaistavan tilinpäätöksessä, mutta se on vakiintunut käytäntö, jota voidaan pitää edelleen suositeltavana (Osakeyhtiön tilinpäätösmalli 2016, 29). Leppiniemi ja Kaisanlahti (2016 2:7a) ovat samaa mieltä ja tähdentävät, että luettelon tulisi mahdollistaa ulkopuolisen tekemä kirjanpidon tehokas tarkastelu ja siksi siitä tulee ilmetä, miten eri aineistot liittyvät toisiinsa sekä missä ja miten niitä säilytetään ja pystytään lukemaan.

Rekola-Nieminen esittää, että kirjanpitovelvollisen tulee antaa myös tiedot tilikartan tilien automaattisista arvonlisäverokirjauksista ja muista laskennallisista ominaisuuksista. Hän esittäisi tiedot joko tilikartan yhteydessä tai omana kohtanaan 2:7a §:n määräämässä luettelossa. (Rekola-Nieminen 2016, 70.) KILAn lausunnossa 1950/2016 todetaan, että laissa ei tarkoiteta tietoteknisen tason kuvausta vaan yleisluontoisempaa luetteloa. Lausunnossa kuitenkin huomautetaan, että luettelon tulee olla tyhjentävä selostus asiasta. (KILA 2016, 2.9.) Tilien ominaisuuksien selvitys ei-julkaistavan tilikartan yhteydessä sekä yleisluontoisempi aineistoluettelo julkaistavan tilinpäätöksen liitetietona tuntuisi olevan tarkoituksenmukainen ratkaisu, joka helpottaa ulkopuolisen tekemää kirjanpidon tarkastelua.

3.2 Tilinpäätöstä säätelevät asetukset

Kirjanpitoasetuksella 1339/1997 (lyhenne KPA) ja valtioneuvoston asetuksella pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksestä esitettävistä tiedoista 1753/2015 (lyhenne PMA) säädetään erityyppisten kirjanpitovelvollisten tuloslaskelma- ja tasekaavoista sekä liitetiedoista. Hyvän kirjanpitotavan vaatimus pääkirjatilien saldojen jakamattomista siirroista tilinpäätöksen eriin voidaan täyttää, kun kirjanpitovelvollinen huomioi tilikarttansa laadinnassa näiden asetusten mukaiset itselleen soveltuvan tilinpäätöskaavan.

PMA:n pykälät 2:1 ja 4:1 sallivat pien- ja mikroyrityksille tuloslaskelman esittämisen lyhennettynä niin, että se alkaa Bruttotulos -nimisestä erästä. Bruttotulos lasketaan niin, että kululajikohtaisen kaavan kohdat 1–5 tai toimintokohtaisen kaavan kohdat 1–3 ja 6 lasketaan yhteen. (PMA 2:1 §, PMA 4:1 §.) Tilikarttaa laatiessa tulee kuitenkin muistaa,

että KILAn lausunnossa 1672/2002 puhutaan nimenomaan tililuettelon vähimmäis-tarkkuudesta. Pien- tai mikroyrityksen tilikartan laatiminen niin, että se sisältäisi esim. myynti- ja ostotilien sijasta yhden bruttotulossisältöisen tilin, on tuskin missään tilanteessa hyvän kirjanpitotavan mukaista ja hyvin harvoin edes laillisesti mahdollista. Sama pätee myös PMA 2:4 ja 4:2 §:ien sallimien lyhyempien tasekaavojen eriin.

Mikroyrityksen tilinpäätöksessä eriä voidaan edelleen yhdistellä ja jättää esittämättä kaavassa kirjaimin merkityt alakohdat (PMA 4:1 §). Myös kirjanpitoasetus sallii tietyin rajoituksin erien yhdistelemisen tai yksityiskohtaisemman esittämisen, kunhan se ei vaaranna oikeaa ja riittävää kuvaa (KPA 1:9–10 §). Tilikartassa ei tarvitse olla tilejä kaikkia kaavassa mainittuja eriä varten, jollei sellaisia liiketapahtumia yrityksen toimintaan lainkaan kuulu. KPA:n 1:11 §:n mukaan sellaista nimikettä, jonka kohdalle ei tule lukua tilikaudelta ja sitä edeltävältä tilikaudelta, ei merkitä tuloslaskelmaan tai taseeseen.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa eritellään tiettyjä tuloslaskelman ja taseen eriä tarkemmin. Esimerkiksi KPA 2:4 ja 2:5 §:ien mukaan omistusyhteisyriyten saamiset ja velat yritykseltä on eriteltävä liitetiedoissa pykälissä mainittuihin tarkempiin osiin. Liiketoimet lähipiiriin tai intressitahojen kanssa on ilmoitettava lajeittain (KPA 2:7b §, PMA 3:10 §). Myös johdon palkat, heille myönnettyt lainat ja heidän puolestaan annetut sitoumukset on ilmoitettava liitetiedoissa (KPA 2:8 §, PMA 3:9 §). Tilikarttaa laatiessa on huomioitava myös tarvittavien liitetietojen helppo saatavuus.

3.3 Arvonlisäverolainsäädäntö

Arvonlisäverolainsäädännön vaatimukset vaikuttavat suuresti tilikartan tileihin. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 768/2016 (lyhenne OVML) 26:1 § määrää, että ”verovelvollisen on järjestettävä kirjanpitonsa sellaiseksi, että siitä saadaan veron määräämistä varten tarvittavat tiedot”. Arvonlisäverolain 1501/1993 (lyhenne AVL) määäämiä poikkeuksia lukuunottamatta yritykset, joiden liikevaihto on yli 10 000 euroa, ovat arvonlisäverovelvollisia. Myös nämä yritykset voivat hakeutua verovelvolliseksi omalla ilmoituksella (Yrityksen verotietopaketti 2018, 126).

Arvonlisäveron kirjaustavan valinta vaikuttaa siihen, millaisia tilejä tilikarttaan tarvitaan. Valintaan vaikuttaa mm. yrityksen käytössä oleva kirjanpitojärjestelmä. Bruttokirjausmenettelyssä tulot ja menot kirjataan asianomaisille tileille bruttomääräisinä, sisältäen veron osuuden. Menetelmä vaatii jokaiselle meno- ja tuloerälle oman tilin jokaista tarvittavaa arvonlisäverokantaa varten. Kuukauden lopuksi tilin saldosta lasketaan kyseisen tilin arvonlisäverokannan mukainen vero ja siirretään se myynnin tai ostojen oikaisueräksi, jollaisena se esitetään myös tuloslaskelmassa. Nettokirjausmenettelyssä arvonlisävero kirjataan suoraan velaksi tai saamiseksi, eikä eri arvonlisäverokannoille tarvita omia tilejään. Sovelletussa bruttokirjausmenettelyssä tulot ja menot oikaistaan kuukausikohtaisesti vastaamaan nettokirjaustapaa. Myös siihen tarvitaan omat arvonlisäverokohtaiset tulo- ja menotilit. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen ja Lamppu 2017, 16.1.3.)

KILAn 31.10.2017 antama yleisohje arvonlisäveron kirjaamisesta on kattava tietopaketti kirjanpitovelvollisen tarpeisiin. Se huomioi kaikki uusimmat lakimuutokset arvonlisä- ja kirjanpitolainsäädännössä, myös maahantuonnin arvonlisäveron muutoksen, joka astui voimaan 1.1.2018. Suoritettavalle ja vähennettävälle verolle on perustettava taseeseen omat pääkirjatilit, jotka verokauden lopuksi yhdistellään (KILA 2017a, 4.1.3–4). Tilitettävä saldo esitetään tilikauden aikana aina vastattavaa-puolella, mutta mikäli tilinpäätöshetkellä tilitettävä arvonlisävero onkin saamista valtiolta, esitetään se taseen vastaavaa-puolella (KILA 2017a, 3.2.5). Sille tarvitaan tuolloin oma kirjanpidon tilinsä.

Mikäli käytetään menetelmää, jossa tilikartassa on arvonlisäkantaiset tilit, tilien lukumäärä kasvaa huomattavasti. Liikekirjurin tilikartta sisältää perusmuodossaan noin 900 ja arvonlisäverollisin tilein noin 1 350 tiliä (Kirjurituote 2017). Oma-aloitteisten verojen veroilmoituksella on verokausittain annettava veron määrien lisäksi myös summat mm. yhteisötavaroiden ja palveluiden myynneistä ja ostoista sekä tavaroiden maahantuonnista EU:n ulkopuolelta (Verohallinto 2018a). Tiedot saadaan suoraan kirjanpidosta, kun kyseisillä liiketapahtumilla on omat tilinsä.

3.4 Välitön verotus

Yrityksen kirjanpidolla ja välittömällä verotuksella on kiinteä yhteys, sillä yrityksen verotettavaa tuloa laskiessa kirjanpidon tuloslaskelma on tärkeässä roolissa. Lisäksi tietyt tulo- ja menoerät vaikuttavat verotukseen vain, mikäli kirjanpitoon on tehty niitä

vastaavat kirjaukset. Tällaisia ovat mm. enakkoon saadut tulot jaksotettuna usealle tilikaudelle, käyttöomaisuuden poistot, useat varaukset sekä vaihto-omaisuuden hankintamenoon luetut kiinteät menot. (Ojala 2017a.)

Koska kirjanpito toimii yritysten verotuksen pohjana, verotuksen vaikutukset näkyvät myös tilikartassa. Verovapaat ja veronalaiset tuloerät sekä verotuksessa vähennyskelpoiset ja vähennyskelvottomat kuluerät on syytä kirjata keskenään eri tileille, jolloin veronalaisen tuloksen laskenta ja veroilmoituksen teko helpottuu. Elinkeinoverolain toinen osa käsittelee kokonaan tulojen veronalaisuutta ja menojen vähennyskelpoisuutta (EVL 4–18 §). Tomperi (2017) kertoo, että keskeisimpiä verovapaita tuloja ovat pääomansijoitukset, yhtymistä saadut voitto-osuudet sekä tietyin edellytyksin osinkotulot ja käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitot. Vähennyskelvottomia menoja taas ovat mm. verovapaan tulon hankkimisesta johtuvat menot, palautettavat liittymismaksut, sakot ja rangaistusmaksut sekä tietyin edellytyksin käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot. Edustusmenoista saa vähentää vain puolet. Verojen vähennyskelpoisuus määräytyy sen mukaan, voidaanko niitä pitää tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvina. Esim. yleisradiovero, arpajaisvero ja elinkeinotoiminnassa käytettävään kiinteistöön liittyvä kiinteistövero ovat tuloverotuksessa vähennyskelpoisia. Sen sijaan tulovero määrätään nettotuloksesta, joten se ei ole vähennyskelpoinen eikä tuloveronpalautus ole veronalaista tuloa. (Tomperi 2017, 86, 97, 101–103.)

OTL, VT, KTK Ilkka Ojalan (2017a) mukaan liiketapahtuman kirjanpidollista käsittelyä on pidetty näyttönä verovelvollisen tarkoituksesta verotarkastuksessa. Toisaalta vero-oikeuden professori Seppo Penttilä (2018) kirjoittaa, että EVL 54 §:n määräys verokäsittelyä vastaavista kirjanpidon kirjauksista ei aina vaadi, että kulukirjaus on tehty juuri sillä nimikkeellä, jolla se verotuksessa vähennetään. Molemmista artikkeleista voidaan kuitenkin lukea, että kirjanpidon tilien oikealla käytöllä on verotuksessakin merkitystä.

Verovelvollisen tulolähteet jaetaan toistaiseksi elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtaisten tulojen tulolähteisiin (Tomperi 2017, 29). Valtionvarainministeriöllä (2016) on meneillään hanke osakeyhtiöiden tulolähdejaon muuttamisesta, mutta se on vielä kesken. Eri tulolähteitä verotetaan eri lakien mukaan, joten niiden tulot ja menot on pidettävä kirjanpidossa erillään toisistaan esim. kirjanpidon tilien tai kustannuspaikkojen avulla (KauppakamariTieto 2017, 5.1).

Omat tilinsä tarvitaan myös palkkakirjauksille ja työntekijöiden välittömälle verotukselle. Tällä voidaan verotarkastuksessa helposti osoittaa, mitä työntekijän, osakkaan tai yhtiömiehen saamia suorituksia on kirjanpidossa käsitelty palkkana. Ennakkoperintäasetuksen 1124/1996 pykälässä 5:27 mainitaan erityisesti, että työnantajan perimät ennakonpidätykset tulee kirjata kirjanpitoon ”ennakonpidätysten tiliä käyttäen”. Tili esitetään muiden lyhytaikaisten velkojen ryhmässä (KILA 1999a).

Henkilöyhtiöissä tarvitaan useita erillisiä kirjanpidon tilejä seuraamaan niitä eriä, joilla on merkitystä yhtiömiesten verotuksessa. Henkilöyhtiöiden verotettava tulo jakautuu yhtiömiesten pääoma- ja ansiotuloiksi, mikäli yhtiömies on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Pääomatulo-osuudet eri tulolähteistä lasketaan sen perusteella, mikä oli yhtiömiehen osuus kunkin tulolähteen nettovarallisuudesta edellisen vuoden lopussa. Lisäksi laskentaan huomioidaan mm. yhtiömiesten saamiset yhtiöltä, yhtiömieskohtainen yhtiöosuuden hankintavelka ja sen korot sekä yhtiömiehen asuntonaan käyttämä yhtiön varoihin kuuluva asunto. (Ojala 2017b.)

Henkilöyhtiöiden vastuunalaisten yhtiömiesten on mahdollista tehdä yksityissijoituksia ja -ottoja. Yksityisotot eivät synnytä veronalaista tuloa yhtiömiehelle, koska tuloa on jo verotettu sen syntyessä (Ojala 2017b). Kunkin yksityistilin otot ja sijoitukset tulee veroilmoituksessa esittää rahojen ja muun omaisuuden osalta erikseen, minkä tähden on hyvä seurata niitä eri tileillä (Kirjuriuote 2018). Mikäli yhtiön oma pääoma on yksityisottojen vuoksi negatiivinen, kaikkia yhtiön lainojen korkoja ei hyväksytä vähennyskelpoisiksi (EVL 18 §).

3.5 Yhteisölainsäädäntö

KPL 8:5 §:n mukaan yhteisölainsäädännön säädökset ylittävät kirjanpitolain määräykset, joten jos ne ovat keskenään ristiriidassa, yhteisölakia on noudatettava (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 8:5). Kirjanpitolautakunnan ohjeissa ja lausunnoissa otetaan kantaa ristiriitakysymyksiin ja huomioidaan yhteisölakien vaatimukset. Esim. uuden osakeyhtiölain tultua voimaan vuonna 2006 KILA antoi pian yleisohjeen OYL 8:1 §:n määräysten mukaisesta osakeyhtiön oman pääoman esittämisestä taseessa (KILA 2006, 4.4).

Yhteisöläinsäädännön vaikutukset tilikarttaan näkyvät selvimmin oman pääoman tileissä. Osakeyhtiön on eroteltava oman pääoman tilinsä niin, että OYL 8:1 §:n mukainen jako sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan on selkeästi nähtävissä. Esim. vararahasto esitetään kirjanpitoasetuksesta poiketen osakeyhtiön taseessa erillään muista rahastoista, sillä se on sidottua omaa pääomaa (KILA 2006, 4.4). Osakeyhtiön peruspääoma on osakepääoma, jollainen on jokaisella osakeyhtiöllä. Osakeyhtiötä perustettaessa ja osakepääoman korotuksessa tarvitaan omaa kirjanpidon tiliään, jossa pääoma odottaa, kunnes se on merkitty kaupparekisteriin ja voidaan siirtää osakepääoman tilille (Kirjurituote 2018). Muita osakeyhtiön mahdollisia oman pääoman tilejä ovat erilaiset rahastot. Näistä ylikurssirahasto ja vararahasto ovat sellaisia, joita ei ole enää voitu kerryttää osakeyhtiölain muutoksen jälkeen (KILA 2006, 4.4). Tilikauden tulos kirjataan tilinavauksessa Edellisten tilikausien voitto/tappio -tilille joko kirjanpito-ohjelman toimesta tai manuaalisesti. Tilikauden tuloksen kirjaaminen taseeseen ei KILAn lausunnon 1611/2000 mukaan vaadi tositetta, vaan ohjelma voi tehdä sen automaattisesti. Kirjanpito-ohjelmat eivät aina käytä tilikauden tulokselle edes omaa tilinumeroa.

Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä yhtiömiesten pääomapanoksia seurataan omilla tileillään. Taseessa tai sen liitteessä on esitettävä yhtiömiesten panokset, niiden suoritettu ja suorittamaton määrä sekä heidän mahdolliset saamisensa tai velkansa yhtiöltä (AKYL 9:3 §). Henkilöyhtiöissä yhtiömiehet voivat sopia pääomapanoksistaan sekä voiton ja tappion jakamisesta melko vapaasti (AKYL 2:1 §, 7:2 §). Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen vastuu yhtiön velvoitteista rajoittuu kuitenkin hänen yhtiöpanoksensa määrään (AKYL 1:1 §).

Kirjurituote (2018) suosittelee tilikartaohjeissaan henkilöyhtiön voiton jakamista tilikauden alussa kunkin yhtiömiehen omille voitto-osuustileille. Kun niiden aiempi saldo sekä yksityistilien saldot siirretään kunkin yhtiömiehen panokseen, voitto-osuustileiltä nähdään aina kunkin yhtiömiehen edellisen tilikauden voitto-osuus. Äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus sen sijaan siirretään omalle tililleen lyhytaikaisiin velkoihin. Liikekirjurin tilikartassa on tili Pääomavajaus edelliseltä tilikaudelta, jossa esitetään yhtiömiehen voitto-osuuden ylittävät yksityisotot. Mikäli vajaus esitettäisiin edellisten tilikausien tappiona tai pääoman negatiivisuutena, taseesta ei selviäisi pääoman negatiivisuuden todellinen syy. KPA 1:9 §:n mukaan taseessa voidaan esittää asetuksesta poikkeavia eriä, mikäli ne selventävät tuloksen muodostumista eivätkä vaaranna oikeaa ja riittävää kuvaa. (Kirjurituote 2018.)

3.6 Ulkopuoliset sidosryhmät

Kirjanpidon hyväksikäyttötehtäviin kuuluu, että siitä saadaan yritysten ulkoisten sidosryhmien vaatimusten ja omien sisäisten tarpeiden mukaisia tietoa (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 2:2). Tilinpäätöstiedoista lasketaan monenlaisia tunnuslukuja, jotka vaikuttavat omistajien, asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden, rahoittajien ja kenen tahansa lukijan käsitykseen yrityksen taloudellisesta tilanteesta (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 169.)

Pien- ja mikrokokoisten yritysten mahdollisuus esittää tilinpäätöstietonsa normaalia suppeampana voi yritystutkija Hanna Pehkosen (2018) mielestä tuottaa yritykselle enemmän haittaa kuin hyötyä. Bruttotuloksesta alkava tuloslaskelma piilottaa tiedot yrityksen liikevaihdosta ja estää tilinpäätöksen kattavan analysoinnin. Liikevaihtotiedon puuttuminen saattaa Pehkosen mukaan aiheuttaa kilpailutuksesta hylkäämisen tai antaa huonomman luottoluokituksen. Työ lisääntyy, kun puuttuvia liikevaihtotietoja kysellään ja lähetetään. (Pehkonen 2018.)

Yksi kirjanpidotiedoista kiinnostunut ulkopuolinen sidosryhmä on Tilastokeskus, joka kerää laajasti tilastoja yritysten taloustiedoista. Pääsääntöisesti nämä tiedot saadaan tilikohtaisesta tilinpäätöksestä ilman erityisiä lisäyksiä tilikarttaan. Yrityksen asiakkaiden tai tavarantoimittajien tarvitsemat tiedot vaikkapa omien saataviensa tai velkojensa saldotilanteesta saadaan useimmiten osto- ja myyntireskontrien raporteista tai yksittäisistä tositteista, mutta yrityksen liiketoiminnasta riippuen myös omien kirjanpitotilien perustaminen yksittäisten sidosryhmien kanssa tehtäville liiketapahtumille voi olla järkevää.

3.7 Yrityksen sisäiset tarpeet

Lahti & Salminen (2014) neuvovat aloittamaan tilikartan laadinnan yrityksen raportoinnin suunnittelulla. Tärkeää on selvittää, mitä tietoa tarvitaan ja mistä tiedon saa helpoiten. Sen jälkeen voidaan miettiä, mitä raportointikohteita milläkin järjestelmällä seurataan ja miten tieto niihin syötetään. Kirjanpidosta saadaan tilien ohella tietoa myös kustannuspaikoilla ja tositelajeilla, eikä aina ole tarpeen perustaa erillisiä pääkirjatilejä tiedonsaantia varten. Tarvittava tieto voidaan raportoida myös suoraan osakirjanpidoista kuten osto- ja myyntireskontrista tai palkkakirjanpidosta. (Lahti & Salminen 2014, 9.3.)

Tiedolla johtamisesta ja liiketoimintatiedon hallinnasta puhutaan tällä hetkellä paljon. Eckerson (2011, 52) toteaa, että tiedolla johtamiseen tarvitaan dataa, joka on jaoteltu oikealla tavalla käyttäen samoja sääntöjä. Kirjanpito on dataa, joka syntyy tiliöinnissä. Lahti ja Salminen (2014, 9.3) ohjeistavatkin liittämään tilikarttaan tiliöintiohjeet, joilla varmistetaan, että kaikki tiliöijät valitsevat saman tilin samaan tarkoitukseen ja kirjanpidosta saatavat raportit pysyvät luotettavina.

Tilikartan tulee olla lyhyt ja selkeä, mutta sisältää kuitenkin riittävästi tilivaihtoehtoja niiden kulujen seuraamiseksi, joista halutaan eriteltyt raportit (Lahti & Salminen 2014, 9.3). On hyvä muistaa, että yksityiskohtaisemmasta tiedosta on helppo laskea yhteen ylempien tason seurantaan, mutta samalle tilille kirjatun sekalaisen tiedon jakaminen osiin on erittäin työlästä. Tilikarttaa ja tiliöintiohjeita kannattaa käydä säännöllisesti läpi ja tarkastaa, että raportointi säilyy laadukkaana (Lahti & Salminen 2014, 10.7).

Kirjanpitolautakunta toteaa, että tilikartta voi sisältää myös tilejä, joiden tehtävänä on antaa tietoa sisäisen laskennan ja raportoinnin tarpeisiin (KILA 2002). Toivo Koski (2012) kertoo, että kirjanpitoasetuksen tuloslaskelmakaava ei enää tunne jakoa muuttuviin ja kiinteisiin kuluihin. Kyseinen jako on monen yrityksen sisäisen laskennan perusta ja erityisen tärkeä liikeriskin arvioinnissa ja hallinnassa. Muuttuvat kulut tarkoittavat suoraan tuotanto- tai myyntimääristä riippuvia kuluja. Kiinteisiin kuluihin lasketaan kulut, joiden suuruuteen kyseiset määrät eivät vaikuta, vaan ne tulevat maksettavaksi joka tapauksessa. Kirjanpitolainsäädäntö ei ota kantaa yritysten sisäiseen laskentaan, vaan jokainen yritys päättää itse, mitkä kulut ovat muuttuvia ja mitkä kiinteitä. (Koski 2012, 57.) Liikekirjurin tilikartassa on jätetty tiliväli 4500 – 4999 tyhjäksi mahdollisia muuttuvien kulujen tilejä varten, mutta jako voidaan tehdä myös tilinumeroiden viimeisen merkin perusteella (Kirjurituote 2018). Tilinumeroiden pituutta lisäämällä voidaan tehdä runsaastikin erilaisia jakoja riippuen kirjanpitojärjestelmän sallimasta merkkimäärästä.

Myös virallisen tuloslaskelman erien sisältö saattaa yrityksen liiketoiminnasta riippuen vaihdella. KILAn lausunnot 1573/1999 ja 1813/2008 käsittelevät molemmat tuloslaskelman Ulkopuoliset palvelut -erän sisältöä. Lausunnoissa KILA painottaa, että kulu-erät, jotka liittyvät suoraan yrityksen tuotteisiin tai palveluihin ja joille ei ole omaa nimekettä tuloslaskelmakaavassa, ovat ulkopuolisia palveluja. Esimerkkejä näistä ovat ali-

hankinta ja työvoiman vuokraus. Sellaiset kulut, jotka kohdistuvat yritykseen kokonaisuudessaan, kuuluvat erään Liiketoiminnan muut kulut. (KILA 1999b, 2008.) Siivouspalvelut voivat kuulua hotellyrityksen ulkopuolisiin palveluihin, mutta konttoritilojen siivouspalvelut IT-yrityksessä ovat liiketoiminnan muita kuluja.

4 TILIKARTAN UUDISTAMINEN

4.1 Yritysten esittely

Osakeyhtiö A on autovaraosakauppaa harjoittava yli 40-vuotias yritys, jolla on kolme toimipaikkaa Suomessa. Myytävät tuotteet yritys hankkii pääosin EU-maista, Norjasta ja Turkista, osin myös kotimaasta. Sen toimintaetuna on suuri varasto, jossa on yli 20 000 tuotenimikettä. Yhtiön liikevaihto on kasvanut joka vuosi vähintään 10 %:lla. Nykyisillä liikevaihto- ja taseluvuilla se ylittää kirjanpitolain 1:4a §:ssä asetetut pienyrityksen rajat, mutta ei ole 1:4c §:ssä tarkoitettu suuryritys.

Osakeyhtiö A on viime vuosina laajentunut paikallisesta toimijasta valtakunnalliseksi ja kehitys jatkuu edelleen. Tiedollajohtamisen tarve on kasvanut ja sen avuksi yritys otti toissavuonna käyttöön datan analysointi- ja visualisointiohjelma QlikSensen, johon siirretään tietoa kaikista yrityksen järjestelmistä. Myös juuri käyttöön otetusta kirjanpito-ohjelmasta tehdään liitäntä, jotta kirjausdataa päästään analysoimaan myös siellä. Osan tietotarpeista täyttää palkkakirjanpito, jonka kirjaukset tullaan myös liittämään QlikSenseen. Sisäisen laskennan kannalta tilikartan tehtävä on tuottaa riittävän eriteltyä tietoa analysoitavaksi edelleen raportointiohjelmassa.

Osakeyhtiö B on autovarusteita valmistava pienyritys. Sisäinen laskenta halutaan hoitaa tuotekohtaisesti pääkirjanpidon ulkopuolella. Avoimet yhtiöt C ja D harjoittavat henkilöstövuokrausta. Yritysten kulut muodostuvat lähes kokonaan henkilöstökuluista ja tarvittavat sisäiset raportit saadaan palkkaohjelmasta. Kommandiittiyhtiö E vuokraa yhtä kiinteistöä eikä sillä ole erityisiä sisäisen raportoinnin tarpeita.

4.2 Kehittämistyöprosessin kulku

4.2.1 Lähteisiin tutustuminen

Opinnäytetyöni aihe hyväksyttiin joulukuun 2017 alussa. Koska uusi tilikartta oli tarkoitus ottaa käyttöön heti 1.1.2018 alkavan tilikauden alusta lähtien, aloitin lähteiden tutkimisen, muistiinpanojen tekemisen ja päiväkirjan pitämisen heti hyväksynnän

saatuani. Yritin löytää mahdollisimman tuoreita lähteitä ja erityisesti sellaisia, joissa on huomioitu vuoden 2016 kirjanpitolain uudistus. Toisten tekemien opinnäytetöiden lähdeluetteloista löysin monia kiinnostavia lähdeiteoksia. Koska työni käsittelee suomalaisen yrityksen Suomen lakien ja asetusten mukaista tilikarttaa, aiheeseen liittyvän kansainvälisen lähdekirjallisuuden löytäminen oli haasteellista.

Tilikartan tilien valintaan ja käyttöön vaikuttavat voimakkaasti monet lait, asetukset ja suositukset, jotka ovat keskeisiä lähteitä työssäni. Kehitystyötä varten tutustuin kirjanpitoalan asiantuntijoiden kirjoittamiin teoksiin ja Tilisanomien artikkeleihin. Kirjanpitolautakunnan aiempi puheenjohtaja, professori Jarmo Leppiniemi ja nykyinen puheenjohtaja, OTT, KTM Timo Kaisanlahti valottavat yhteisissä teoksissaan kirjanpitolain tulkintaa ja hyvää kirjanpitolapaa. Kirjanpitolautakunnan jäsen, ekonomi, KLT Leena Rekola-Nieminen antaa kirjassaan Kirjanpitolaki käytännössä (2016) runsaasti havainnollisia esimerkkejä kirjanpityöstä. Heikki Sorjosen kirja YTJ-tilikartta ja kirjausohjeet (2002) käsittää yli 800 sivua yksityiskohtaisia ohjeita hänen laatimansa tilikartan käyttöön, mutta sisältää ikänsä vuoksi osin vanhentunutta tietoa. Liikekirjurin tilikartan käyttöohjeita löytyy Kirjuriuotteen ylläpitämästä, tosin maksullisesta tietopalvelusta, satoja internetsivuja. Näistä ja monista muista lähteistä keräsin tarvitsemäni tietopohjan tilikartan uudistamiseen.

4.2.2 Tiedonkeruu

Kehittämistyön tekijän on tärkeää kerätä taustatietoa kehittämisen kohteen olevasta organisaatiosta ja kohteena olevasta ongelmasta (Ojasalo ym. 2014, 28). Joulukuun puolivälissä haastattelin Osakeyhtiö A:n ja B:n toista omistajaa, joka toimii yritysten toimitusjohtajana. Tavoitteeni oli selvittää johdon toiveet tilikarttauudistukselle. Toimitusjohtajan (2017) mukaan uudella tilikartalla pyritään sujuvaan toimintaan ja helpottamaan taloushallinnon työtä toimintoja automatisoimalla. Tilikartan tulee luonnollisesti täyttää kaikki ulkoiset vaatimukset, mutta sisäisesti sen tulisi helpottaa toimintolaskentaa ja mahdollistaa toimipisteittäinen raportointi. Sen tulisi myös auttaa entistä todenmukaisemman kuukausituloksen laskennassa. (Toimitusjohtaja 2017.)

Kuluseurannan tarkkuustasoa toimitusjohtaja luonnehti tasapainotteluksi helppokäyttöisyyden ja riittävän tiedontarkkuuden välillä. Yrityksen myynnin seurantatiedot saadaan

asiakas-, asiakasryhmä-, tuote- ja tuoteryhmäkohtaisesti myyntireskontrasta. Tarvittava tulosseuranta voidaan raportoida kustannuspaikkojen avulla. Kysymykseeni unelmien tilikartasta hän vastasi: ”Toiminnan tarpeet täyttävä, helppokäyttöinen ja muihin järjestelmiin helposti integroituva”. (Toimitusjohtaja 2017.)

Jotta uusi tilikartta ei toistaisi vanhan puutteita ja sen tiliöintiohjeet palvelisivat myös muita kirjaajia mahdollisimman hyvin, kävin joulukuussa 2017 useita lyhyitä ryhmäkeskusteluja heidän kanssaan. Yhdessä mietimme, minkätyyppisille kuluille on ollut vaikea löytää sopivaa tiliä vanhasta tilikartasta ja mille tileille kirjataan hyvin sekalaisia tapahtumia.

4.2.3 Tilien valinta ja niiden sisällön määrittely

Uudeksi kirjanpito-ohjelmaksi oli jo aiemmin valittu Atsoft Oy:n Asteri-kirjanpito-ohjelma, koska se on edullinen ja muokattava ja sen voi asentaa yrityksen sisäverkkoon. Asterissa on tarjolla useita valmiita tilikarttoja, joiden käyttöönotto olisi ollut vähemmän työlästä kuin oman tilikartan tuominen ohjelmaan. Päätin kuitenkin käyttää yritysten tilikarttojen pohjana Liikekirjurin tilikarttaa, koska se on niin yleisesti käytössä. Jos yritys joskus vaihtaa kirjanpito-ohjelmaa, Liikekirjuri tai lähes sen kaltainen tilikartta löytyy niistä useimmista. Myös uuden työntekijän perehdytyksessä on hyötyä yleisen tilikarttamallin käytöstä.

Asteri toimii arvonlisäverollisin tilein eli tilien arvonlisäverokäyttäytyminen määritellään tilikartassa (Asteri kirjanpito 2017, 83). Myös Osakeyhtiö A:n ja B:n ostoreskontrissa käytetään samaa kirjaustapaa. Valitsin tilikartan perustaksi siis Liikekirjurin arvonlisäverollisen tilikartan. Yritysten nykyisten kirjanpitotietojen, saamieni tausta- ja lähdetietojen sekä omien kokemusteni ja havaintojeni perusteella kävin jokaisen yrityksen kirjanpitotilit läpi ja valitsin niille mahdollisuuksien mukaan sopivat tilit Liikekirjurista. Muutamissa kohdissa muokkasin tilikarttaa ja sen tilinumeroita hieman, jotta sain tarvittavat tilit mahtumaan oikeaan tiliväliin. Uusien tilikarttojen numerointi on pääsääntöisesti nelinumeroinen, ainoastaan Osakeyhtiö A:n kohdalla oli paikoitellen tarvetta tarkempaan jakoon viisinumeroisia tilejä käyttäen. Lisäksi vain kirjanpito-ohjelman tarvitsemat, jokaisen arvonlisäverokannan omat saamis- ja velkatilit tein viisinumeroisina kaikkiin tilikarttoihin.

Tilien suunnittelutyön tein Excel-taulukko-ohjelmalla, joka on suoraan kopioitavissa Asteri-ohjelmaan. Tilejä suunnitellessani kirjoitin samalla muistiinpanoja siitä, minkä tyyppisiä tapahtumia millekin tilille kirjataan ja mistä tarvittavat tiedot saadaan. Kävin läpi aiempia ostolaskuja ja yritin ennakoida tulevia muutoksia. Näistä muistiinpanoista muokkasin myöhemmin tilikarttoihin hyvin lyhyet sisältöohjeet.

4.2.4 Tilikartan esittely ja muutosten teko

Toimitusjohtajan sairausloman vuoksi tilikartan esittely ja läpikäynti venyi joulukuun viimeisille päiville. Kävimme luomani tilikartat läpi tili tililtä ja pohdimme yhdessä erityisesti Osakeyhtiö A:n raportointitarpeita. Sovimme, että toimipaikkakohtainen raportointi hoidetaan pääasiassa kustannuspaikkojen avulla. Joitain eriä, kuten myyntisaamisia ja kassakirjanpitoja varten toimipaikoilla on omat tilit, koska tiedot tulevat omista osakirjanpidoistaan ja niiden täsmäytykset voidaan siten helposti tehdä kirjanpitolautakunnan menetelmäohjeen mukaisesti (KILA 2011, 3.7).

Päätimme kokeilla molempien osakeyhtiöiden tileissä Raportointikoodiston (2018) mallia ja käyttää taseen erien lisäys-, vähennys- ja poistotilejä. Lisäsimme Osakeyhtiö A:n kunkin toimipaikan varastotileihin erilliset epäkuranttien ja matkalla olleiden tavaroiden tilit kuukausittaisten muutosten tarkempaa seurantaa varten. Kulutileistä olimme yhtä mieltä siitä, että noudatamme ainakin vuoden 2018 ajan melko tarkkaa jakoa, josta on helppo yhdistää tiedot isommiksi kokonaisuuksiksi.

Kahden kuluerän kohdalla pohdimme pitkään niiden oikeaa paikkaa tuloslaskelmassa. Toinen oli Osakeyhtiö A:ssa käytettävät kalliit varaosaohjelmat, joista myyjät etsivät asiakkaille varaosien vastaavuustietoja, ja toinen tavarantoimituksiin liittyvät kuljetuspalvelut. KILAn lausunnossa 1573/1999 sanotaan, että jako muuttuviin ja kiinteisiin kuluihin ei saisi olla keskeisenä kriteerinä silloin, kun mietitään erän sijoittamista ulkopuolisiin palveluihin (KILA 1999b). Siinä mielessä ohjelmat, joita ei laskuteta käyttöasteen perusteella, voisivat kuulua ulkopuolisten palvelujen ryhmään. Niiden liittyminen yrityksen myymiin tuotteisiin ja palveluihin ei kuitenkaan ole riittävän suoraa, joten päätimme kirjata ne edelleen liiketoiminnan muihin kuluihin. Sen sijaan katsoimme, että yrityksen liikevaihtoon kuuluvat asiakkailta perityt toimituskulut ovat osa yrityksen

palvelua ja määräytyvät ostettujen tuotteiden perusteella. Yritys myös ostaa kuljetuspalvelut ulkopuolisilta toimijoilta. Päätimme perustaa ulkopuolisten palvelujen ryhmään tilin myynnin kuljetuspalveluja varten.

4.2.5 Tilikartan syöttäminen kirjanpito-ohjelmiin

Sain osakeyhtiöiden tilikartat hyväksytyksi juuri ajoissa niin, että pääsin vaihtamaan tarvittavat tilinumerot yritysten myyntireskontriin heti vuodenvaihteessa. Koska myyntireskontrat laskutetaan tilikauden vaihtuessa aina kokonaan tyhjäksi, saatiin kaikki myynnit vuoden alusta lähtien kirjautumaan oikeille tileille eikä myyntireskontran raporteja tarvinnut myöhemmin oikaista.

Asteri-ohjelmaa varten tilikartat tarvitsivat vielä arvonlisäverokoodituksen, ennen kuin saatoin ladata ne ohjelmaan (Asteri kirjanpito 2017, 83–86). Kävin tilikartat jälleen kertaalleen läpi ja lisäsin tarvittavat arvonlisäverokäyttötymisen koodit kullekin tilille. Sen jälkeen latsin ne ohjelmaan. Tilikartan lisäksi Asteri-ohjelma tarvitsee tilikartalle räätälöidyn tilirungon, joka ohjaa tilien saldot tilinpäätöstulosteissa haluttuun kohtaan (Asteri kirjanpito 2017, 77). Asterista löytyi vuoden 2013 Perustililuettelolle tehty tilinpäätösrunko, jonka tarkastin ohjaavan tilit tilinpäätöksessä oikeisiin paikkoihin. Lopuksi pyysin vielä ohjelmaa tarkastamaan, että kaikille tileille on paikka tilirungossa. Olin valinnut tilikauden tulokselle tilit tuloslaskelmaan ja taseeseen, mutta koska ne tulevat ohjelmasta laskennallisesti ilman tilinumeroa, poistin ne tilikartoista.

Edellisen vuoden ostolaskuja kirjattiin ostoreskontraan vanhan tilikartan tileillä vielä kaksi viikkoa. Sitten ostoreskontraan ajettiin ohjelmistotoimittajalta tilatut SQL-lauseet, jotka muuttivat aiempien kirjausten tilinumerot kuusinumeroisiksi ja alkamaan numerolla yhdeksän. Tilejä ei voi poistaa, koska niille on kirjauksia, mutta tällä tavalla ne putosivat tilikartassa alimmaksi eivätkä ole uusien tilinumeroiden välissä. Uuden tilikartan lataamisen jälkeen kävin läpi kaikki toimittajien tiedoissa olevat oletustilit ja muutin ne vastaamaan uutta tilikarttaa.

4.2.6 Tilikarttojen jako ja käyttäjien perehdytys

Kaikki ostoreskontranhoidajat tulivat töihin lauantaina 13.1.2018 tilikarttakoulutusta varten. Jaoin kaikille paperiversiot tekemästäni ostoreskontran tilikartasta, joka käsittää vain ostolaskujen kirjauksissa tarvittavat tilit sisältöohjeineen. Pidin ensin lyhyen PowerPoint-esityksen tilikarttamuutoksen syistä ja uuden tilikartan yleisistä periaatteista. Alla oleva kuva on yksi esityksen dioista, jossa näkyy uusien tilikarttojen tilinumeroinnin ohjautuminen tilinpäätökseen (kuva 2).

Tilinpäätös		TULOSLASKELMA	
TASE		Kulut	Tuotot
Vastaavaa 1xxx(x)	Vastattavaa 2xxx(x)	4xxx Ostot	3xxx Myynti ja Liiketoiminnan muut tuotot
		5xxx Palkat	
		6xxx Henkilösivukulut ja poistot	
		7xxx Liiketoiminnan muut kulut	
		8xxx	
		9xxx(x) Korkokulut ja verot	9xxx(x) Korkotuotot

KUVA 2. Tilinumeroinnin ohjautuminen tilinpäätökseen

Kävimme tilikartan läpi tili tililtä tutustuen sisältöohjeisiin, jonka jälkeen ostoreskontranhoidajat alkoivat kirjata alkaneelle vuodelle päivättyjä laskuja uuden tilikartan mukaisesti. Oikeiden tilien löytyminen kesti ensin hieman, mutta vähitellen samojen tilinumeroitten toistuesssa kirjaukset nopeutuivat ja vanhat tilinumerot unohtuivat. Sama tapahtui myös kassakirjanpitäjän kanssa, jonka perehdytin työn ohessa seuraavalla viikolla.

4.3 Taseen tilit

4.3.1 Yleiset periaatteet

Viralliset tase- ja tuloslaskelmakaavat sisältävät eriä, joita työhöni kuuluvilla yrityksillä ei tällä hetkellä ole. Pohdin niiden ottamista mukaan tilikarttaan, jotta jos niille myöhemmin tulee tarve, niitä ei tarvitse sinne erikseen lisätä. Tuntui kuitenkin epäkäytännölliseltä

perustaa esim. konsernitilinpäätökseen liittyviä tilejä, tilejä aineettomia ja aineellisia hyödykkeitä tai vaihto-omaisuutta varten niille yrityksille, joiden liiketoimintaan sellaisia ei toistaiseksi lainkaan kuulu. Lyhyemmästä tilikartasta on myös helpompi löytää tarvittava oikea tili. Valitsin siis yrityksille vain sellaisia tilejä, joita yrityksessä varmasti tai mahdollisesti tarvitaan. Tilien numeroinnit noudattavat Liikekirjurin tilikarttaa, jolloin mikäli nyt tarpeettomille erille tarvitaan myöhemmin tilejä, niille jäi numerointiin tilaa oikeille kohdille.

Osakeyhtiöiden A ja B käyttämässä ostoreskontraohjelmassa kirjanpitoon siirrettävän kirjausraportin voi ottaa joko netto- tai bruttokirjausten mukaisena. Pysyvien vastaavien arvonlisäverolliset liiketapahtumat on järkevää tehdä kirjanpitoon nettokirjauksina, koska silloin koko tilikaudelta otettavat tilierittelyt eivät sisällä arvonlisäveron kuukausittaisia siirtokirjauksia. Koska muut kirjaukset viedään kuitenkin bruttokirjauksina ja pysyvien vastaavien kirjauksia on vuoden aikana melko vähän, päädyin ohjeistamaan kirjaajat erottelemaan näissä kirjauksissa veron manuaalisesti suoraan vähennettävän arvonlisäveron tilille silloin, kun se on verotuksessa mahdollista vähentää. Tästä on myös se hyöty, että kirjatessa ajoneuvojen ostolaskuja, joissa veroa ei lasketa koko loppusummasta, tulee varmasti kirjattua juuri oikea arvonlisäveron määrä. Kyseinen menettely mahdollistaa pysyvien vastaavien tilien täysin arvonlisäverottoman käsittelyn kirjanpito-ohjelmassa.

4.3.2 Pysyvät vastaavat

Osakeyhtiö A:n pysyvät vastaavat sisältävät vuokrakiinteistön peruseräparannusmenoja, vähäisen määrän lähinnä ajoneuvoista muodostuvaa kalustoa sekä sijoituksia. Uuden numeroinnin lisäksi ei ollut tarvetta muihin muutoksiin kuin lisätä erille lisäys-, vähennys ja poistotilejä. Ainoastaan Sijoitukset-ryhmän tilejä valitessa heräsi toimeksiantajan kanssa keskustelu, tekeekö Osakeyhtiö A:n 33 %:n osuus toisella paikkakunnalla varaosakauppaa harjoittavan Osakeyhtiö F:n osakkeista siitä sittenkään omistusyhteisyrityksen, vaikka se sellaisena on esitetty. Aloin tutkimaan asiaa.

Omistusyhteisyritys on kirjanpitovelvollisen konserniin kuulumaton kotimainen tai ulkomainen yritys, jossa kirjanpitovelvollisella on sellainen omistusosuus, joka luo kirjanpitovelvollisen ja yrityksen välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kirjanpitovelvollisen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen toimintaa. Jollei kirjanpitovelvol-

linen muuta näytä, yritystä pidetään omistusyhteyserityksenä, jos kirjanpitovelvollisella on vähintään viidesosa yrityksen osakepääomasta tai vastaavasta pääomasta. (KPL 1997, 7 §.)

On kiistatonta, että yrityksen pitkäaikainen kolmasosan omistus luo laissa tarkoitetun pysyvän yhteyden. Toinen edellytys omistusyhteyden syntymiselle on omistuksen liiketoimintaa edistävä tarkoitus, joka vaatii hiukan enemmän pohdintaa. Rekola-Nieminen (2016, 42–43) antaa esimerkin kolmen rautakaupan perustamasta hankintayhtiöstä, josta kukin omistaa 33 %. Pysyvän yhteyden vaatimuksen lisäksi esimerkissä täyttyy vaatimus omistajan toiminnan edistämisestä.

Vuoden 1997 kirjanpitolain hallituksen esitöiden (HE 173/1997) mukaan EU-direktiivi omistusyhteyssuhteesta edellyttää toiminnallista yhteyttä yritysten välille. Tämä on hieman väljempi määritelmä kuin liiketoiminnan edistäminen. Osakeyhtiö F ei toimi erityisessä palvelusuhteessa omistajiin, vaan se on täysin itsenäisesti samalla toimialalla toimiva yritys. Toisaalta yritykset tekevät keskenään tavanomaista kauppaa, mikä taas luo toiminnallisen yhteyden. Esitetyn perusteella päätin, että on oikein esittää yrityksen osakkeet omistusyhteyseritysomistuksena. Sillä, onko Osakeyhtiö F lisäksi myös osakkuuseritys, ei ole tilikartan kannalta merkitystä, koska Osakeyhtiö A ei ole konserni. Vain konsernin tulee erotella osakkuuseritykseen liittyvät erät omalla rivillään tilinpäätöksessä (Rekola-Nieminen 2016, 44).

Valitsin siis Osakeyhtiö A:n tilikarttaan erillisen tilin omistusyhteyserityksen osakkeita varten. Yrityksen muut osakkeet ja osuudet ovat vähäisiä. Ne muodostuvat pitkäaikaiseen omistukseen tarkoitetuista osuuksista, joiden omistuksesta seuraa tiettyjä oikeuksia, joita yritys liiketoiminnassaan hyödyntää. Pitkäaikaisen tuotto-odotuksen vuoksi ne kuuluvat käyttöomaisuuteen, eivät rahoitusomaisuuteen (Leppiniemi & Kaisanlahti 2018, 184). Saman pitkäaikaisen tuotto-odotuksen vuoksi perustin suunnitelluille lainasaamisille tilin Sijoitukset-ryhmään.

Osakeyhtiö B hankki edellisenä vuonna tontin ja rakentaa parhaillaan myymälärakennusta osittaiseen vuokratyöyttöön. KTM Antti Suulamo (2011) kertoo, että itselle valmistettavien pysyvien vastaavien hankintamenot esitetään tilinpäätöksessä erässä Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Rakennuksen valmistuttua se aktivoidaan tase-erään Rakennukset ja rakennelmat (Suulamo 2011.) Ohjeistin tilikartassani kirjaa-

maan rakennusmenot suoraan Rakennuksen lisäykset -tilille, enkä enää virheen huomattuani korjannut tilikarttaa ja kirjausohjetta. Kirjauksia oli jo tehty, ja virheellisestä tilivalinnasta huolimatta erän voi tarvittaessa ohjata tilinpäätökseen oikeaan kohtaan. Seuraavaan viralliseen tilinpäätökseen mennessä rakennus on valmis ja menot oikeassa erässä.

Joka tapauksessa jatkossa Osakeyhtiö B ja kiinteistön omistava Kommandiittiyhtiö E tarvitsevat Rakennukset ja rakennelmat -ryhmään tilit erikseen tonttia, liittymiä, rakennusta ja rakennuksen teknisiä laitteita varten. Viimeksi mainitut muodostavat rakennuksen kanssa yhden kokonaisuuden ja kirjataan samaan tase-erään, mutta vakiintuneen kirjaustavan mukaisesti ne voidaan esittää myös erässä Koneet ja kalusto (Suulamo 2011). Kommandiittiyhtiö E:n liittymät esitettiin aiemmin ryhmässä Muut aineelliset hyödykkeet. KILAn lausunnon 1670/2001 mukaan liittymismaksut, jotka ovat ei-palautuskelpoisia ja liittyvät omistettuun tonttiin, aktivoidaan tase-erään Maa- ja vesialueet. Palautuskelpoiset liittymismaksut kirjataan pysyvien vastaavien erään Muut saamiset. (KILA 2001b.) Valitsin ei-palautuskelpoisille liittymille tilin ryhmään Maa- ja vesialueet ja palautuskelpoisille ryhmään Sijoitukset.

4.3.3 Vaihtuvat vastaavat

Osakeyhtiö A:n vaihto-omaisuus on sen taseen isoin erä, jonka muutoksilla on suuri vaikutus tulokseen. Yrityksen kolmea varastoa seurattiin kirjanpidossa aiemmin yhtenä summana. Epäkurantit ja matkalla olleet oikaistiin vasta vuoden lopun varastolaskelmassa. Nyt kaikkien toimipaikkojen varastojen ja niiden oikaisuerien muutoksia päästään seuraamaan kuukausikohtaisesti omilla tileillään. Valitsin samanlaiset tilit myös Osakeyhtiö B:n varastoa varten.

Osakeyhtiö A:n maksamaa vuokravakuutta päädyin pitämään KPL 4:7 §:n mukaisesti pitkäaikaisena, koska vuokrasopimus on sovittu kestämään kolmen vuoden jaksoja kerrallaan. Sille valitsin tilin pitkäaikaisten saamisten ryhmästä Muut saamiset. Lyhytaikaisissa saamisissa säilytin tilit kunkin toimipaikan myyntisaamisille, sillä niitä hallinoidaan omissa tietokannoissaan ja omat tilit helpottavat kirjanpidon tarkastusta. Avoin yhtiö C:llä ja D:llä on vain muutamia asiakkaita, eikä käytössä ole myyntireskontraa.

Aiemman yhden myyntisaamistilin sijaan valitsin kullekin asiakkaalle oman myyntisaamistilin ja yhden tilin satunnaisia muita asiakkaita varten. Kaikille yrityksille perustin lyhytaikaisiin muihin saamisiin kirjanpito-ohjelman vaatimat tilit jokaisen verokannan alv-saamisille sekä maahantuonnin ja EU-tavaraostojen alv-saamisille.

Toisinaan Osakeyhtiö A:n ja B:n asiakkaat maksavat erehdyksessä saman laskun kahdesti tai liian ison summan. Myyntireskontran automatiikka kirjaa tälläisen suorituksen asiakkaan ostotilille ennakkomaksuksi. Näille suorituksille ei aikaisemmin ollut omaa tiliä, vaan ne on kirjattu myyntisaamisten vähennykseksi. Nyt valitsin niille oman tilin helpottamaan tarkastusta. Liikamaksuilla pyritään ensisijaisesti suorittamaan asiakkaan muita avoimia laskuja. Jos sellaisia ei ole, maksu palautetaan. Mikäli asiakas haluaa jättää liikamaksun tulevien ostojensa ennakkomaksuksi, tulee siitä suorittaa arvonlisävero (Äärilä ym. 2017, 4.1.5.1). Ennakkomaksun netto-osuus kirjataan velaksi ja arvonlisävero maksettavaksi. Jos virheellistä suoritusta ei tunnisteta lainkaan yrityksen asiakkaan tekemäksi, kirjataan suoritus selvittelytilille ja palautetaan heti maksajan pankkitilin selvittyä.

Liikekirjurin tilikartta tarjoaa siirtosaamisten ryhmässä laajan valikoiman tilejä. Valitsin kunkin yrityksen todennäköisille siirtosaamisille aiemman yhden tilin sijaan muutamia sopivia tilejä. KPL 2:4 §:n mukaan pientä suuremman yrityksen on liitetiedoissaan esitettävä siirtosaamisiin kuuluvat olennaiset erät. Kun erityyppiset siirtosaamiset jaetaan eri tileille, on helppo nähdä kunkin erän olennaisuus. Osakeyhtiö A:n siirtosaamisten isoimman erän muodostavat yleensä tavarantoimittajilta saatavat vuosi-alennukset, minkä tähden perustin niille oman siirtosaamistilinsä.

Rahat ja pankkisaamiset -ryhmä säilyi ennallaan, vain numerointi selkeytyi. Osakeyhtiö A:n toimipaikkojen omat kassatilit siirtyivät peräkkäin tilikartan samaan kohtaan. Molemmat osakeyhtiöt siirtyivät uuden kirjanpito-ohjelman myötä käyttämään tosittelajaja, joten perustin niille Maksuliikenne-tilin tiliotetositteiden ja muiden tosittelajien välisiin täsmäytyksiin.

4.3.4 Oma pääoma

Kuten jo edellisessä luvussa kerroin, jokaisessa yhtiömuodossa tarvitaan hieman erilaiset oman pääoman tilit. Osakeyhtiöiden tileihin lisäsin ainoastaan oman tilin osingonjaolle.

Henkilöyhtiöihin valitsin yhtiömieskohtaisten pääomapanostilien lisäksi tilit kunkin vuosittaisia voitto-osuuksia varten. Lisäksi vastuunalaiset yhtiömiehet saivat omien yksityistiliensä lisäksi kukin tilit mahdollista pääomavajausta varten.

Asteri-kirjanpito-ohjelma ei käytä tilikauden tulokselle tilinumeroa, vaan kyseinen erä muodostuu aina laskennallisesti (Asteri kirjanpito 2017, 78). Seuraavan tilikauden tilinavauksessa ohjelma pyytää määrittelemään tilinumerot, joihin tilikauden tulos siirretään (Asteri kirjanpito 2017, 125). Lisäsin tätä tarkoitusta varten myös henkilöyhtiöille Edellisten tilikausien voitto/tappio -tilin. Kommandiittiyhtiö E:ssä tililtä siirretään ensin äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus voittonjakovelaksi siihen asti, kunnes se maksetaan. Loput tuloksesta jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten voitto-osuustileille. Kaikissa henkilöyhtiöissä vastuunalaisten yhtiömiesten aiemmat voitto-osuudet siirretään yksityistilien saldojen tapaan yhtiömiesten pääomapanoksiin, jolloin tilille jää vain edellisen vuoden voitto-osuus, josta se löytyy helposti tilinpäätöksen liitetietoihin.

4.3.5 Vieras pääoma

Osakeyhtiö A:n pitkäaikaisten rahalaitoslainojen tilit saivat Raportointikoodiston (2018) mukaisesti lisäys-, vähennys- ja siirto lyhytaikaisiin -tilit. Vastaavasti lyhytaikaisiin velkoihin perustin jokaisen lainan tilikauden aikaisia lyhennyksiä varten tilit tilikauden alun saldoa ja maksettuja lyhennyksiä varten. (Raportointikoodisto 2018.) Koska rakenteisen tilinpäätöksen vaatimia tilejä ei toistaiseksi tarvita, jaottelu ei palvele mitään erityistä tarvetta. Jos viranomaisilta ei saada tarkempaa tietoa kyseisestä projektista, voidaan ylimääräisistä tileistä luopua ja jättää kullekin lainalle vain yksi tili pitkäaikaisiin ja yksi lyhytaikaisiin.

Ostovelkoihin tai palkkoihin liittyviin lyhytaikaisiin velkatileihin ei ollut syytä tehdä tili-muutoksia. Perustin lyhytaikaisiin velkoihin tilit myynnin, maahantuonnin ja yhteisö-ostojen suoritettavaa arvonlisäveroa varten kirjanpitoohjelman vaatimusten mukaan. Aiempien kuukausikohtaisten arvonlisäverotilien sijaan Asteri-ohjelma seuraa maksettavaa arvonlisäveroa vain yhdellä tilillä. Siirtovelloille perustin siirtosaamisten tapaan muutamia eri siirtovelkatilejä.

4.4 Tuloslaskelman tilit

4.4.1 Yleiset periaatteet

Liikekirjurin arvonlisäverollisen tilikartan tilinumeroinnissa neljäs numero kertoo tilin arvonlisäverokannan taulukossa 1 kerrotulla tavalla (Kirjuritute 2018). Laatiessani tilikartoissa päädyin noudattamaan kooditusta melko tarkkaan, koska se on käytännöllinen ja selkeä. Eri tulo- ja menoerille perustin tilikarttaan vain todennäköisesti tarvittavat arvonlisäverokannat, muita voidaan perustaa tarpeen mukaan.

TAULUKKO 1. Arvonlisäverokooditus Liikekirjurin tilikartassa (Kirjuritute 2018)

xxx0	yleisen verokannan mukainen myynti tai osto 24%
xxx1	ensimmäisen alennetun verokannan mukainen myynti tai osto 14%
xxx2	toisen alennetun verokannan mukainen myynti tai osto 10 %
xxx3	ns. nollaverokannan mukainen myynti 0 %
xxx4	vähennyskelvoton osto, arvonlisäverotuksen ulkopuolinen myynti tai osto
xxx5	yhteisötavaramyynti tai tavaroiden siirrot toiseen EU-maahan
xxx6	ns. kolmikantamyynti (yhteisömyynnin erityistapaus)
xxx7	vapaa
xxx8	vapaa
xxx9	vapaa

Kooditus näkyy parhaiten liiketoiminnan muiden kulujen erissä, joista useista löytyy 0-, 1-, 2- ja 4-loppuiset tilit. Arvonlisäverokannat näkyvät myös tilien nimissä niin, että esim. markkinointikulujen tilit ovat nimiltään Markkinointi alv 24 %, Markkinointi alv 14 %, Markkinointi alv 10 % sekä pelkkä Markkinointi, joka on arvonlisäveroton tili. Koodituksen ulkopuolelle jäävät henkilöstökulujen ryhmään kuuluvat tilit sekä rahoitus- ja verotilit pois lukien yritykseltä perityt perimiskulut, jotka voivat sisältää arvonlisäveroa.

Jos EU:sta ostetaan säännöllisesti tavaroita tai palveluja esimerkiksi markkinointi- tai edustustarkoituksiin, tarvitaan arvonlisäverolliseen tilikarttaan lisää kulutilejä ostajan verovelvollisuuden käsittelyä varten. Tällöin tilikartta pitenee entisestään. Jos tällaisten hankintojen määrä ei ole kovin suuri eikä niitä ole kuluryhmäkohtaisesti tarvetta eritellä

sen tarkemmin, yksi mahdollisuus on tehdä siirtotilejä, joilla on eri arvonlisäverokäsittelyt. Kun vero on lisätty ja vähennetty tai oltu vähentämättä, nettosumma voidaan siirtää ilman verokäsittelyä oikeaan kuluryhmään. Jos yritys tilaa EU:sta esimerkiksi edullisia kahvimukeja mainoslahjoiksi 200 eurolla, hankinta kirjataan ensin siirtotilille, joka laskee sille suoritettavan 48 euron ja vähennettävän 48 euron arvonlisäveron. Sen jälkeen 200 euroa oikaistaan ilman verokäsittelyä siirtojen oikaisutilin kautta mainoslahjojen tilille. Jos hankinta olisi tullut vähennyskelvottomaan käyttöön, siirtotilinä olisi käytetty tiliä, joka laskee 24 %:n suoritettavan mutta ei vähennettävää arvonlisäveroa.

4.4.2 Myynti ja liiketoiminnan muut tuotot

Kaikkien yritysten myynti on kokonaan yleisen arvonlisäverokannan mukaista myyntiä. Osakeyhtiö A:n kohdalla halusin kuitenkin jättää option muunkin verokannan myynnille, joten valitsin eri toimipaikoille myyntitileiksi 3010, 3020 ja 3030. Useissa perinteisissä tavarakaupoissa on tänä päivänä myynnissä makeisia ja muita elintarvikkeita, ja vaikka yrityksen asiakaskunta koostuukin lähes kokonaan yritysasiakkaista, ei mahdollisuutta pienimuotoiseen makeis- tai jäätelömyyntiin voi kokonaan sulkea pois. Osakeyhtiö B:lle ja Kommandiittiyhtiö E:lle riitti edelleen vain yksi myyntitili, mutta avoimille yhtiöille lisäsin omat myyntitilit isoimpia asiakkaita varten.

Liiketoiminnan muita tuottoja ovat yrityksen varsinaiseen liikevaihtoon kuulumattomat erät, jotka eivät kuulu rahoitustuottoihin (KauppakamariTieto 2018). Tämän ryhmän tileihin ei tullut minkään yrityksen tilikarttaan suuria muutoksia. Osakeyhtiö A:lle perustin tähän ryhmään tilin yrityksen vuokraaman piha-alan vuokratuloja varten. Osakeyhtiö B sai vastaavan tilin omistamansa esittelyauton vuokratuloja varten. Vuokraamisesta saadut tulot esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa silloin, kun vuokraaminen ei kuulu yrityksen varsinaiseen toimialaan eikä vuokrattava kohde yrityksen vaihto-omaisuuteen (KILA 2001a).

4.4.3 Materiaalit ja palvelut

Osakeyhtiöt A ja B ostavat tavaraa kotimaasta, EU:sta ja EU:n ulkopuolelta. Molemmat yritykset saavat tarvittavat ostoraportit muista järjestelmistä, joten ostoille riittää

edelleenkin vain yksi tili kutakin arvonlisäverokäsittelyä varten ja niille tarvittavat oikaisuerät. Tullauksen kulut saivat oman Tuontihuolinta-tilit, jotta niitä voidaan seurata muista ostopahtikuluista erillään. Myös tullimaksut kirjataan nyt omalle tililleen.

Tulli peri aiemmin maahantuonnin yhteydessä myös Suomen arvonlisäveron. Vuoden 2018 alusta tilanne muuttui. Arvonlisäverovelvollisten yrityksen tuodessa tavaraa EU:n ulkopuolelta arvonlisäveron laskemisesta, ilmoittamisesta ja maksamisesta huolehtii maahantuojat (Verohallinto 2017c). KILAn yleisohjeessa mainitaan, että maahantuonnin kulujen seuraaminen erillisillä tileillä saattaa olla perusteltua (KILA 2017a, liite 5). Atsoft (2018) suosittaa Asteri-ohjelman käyttäjiä kirjaamaan EU:n ulkopuoliset ostot ja niihin liittyvät kulut ensin normaalisti omille arvonlisäverottomille tililleen. Veron laskemista varten kaikki maahantuonnin verottomat kustannukset (tavaran tullausarvo, tullit ja huolintakulut yms.) kirjataan lisäksi tilille Maahantuonnin veron peruste, johon on koodattu sopiva arvonlisäverokäsittely. Maahantuonnin vastatilillä summa poistetaan kirjanpidosta. (Atsoft 2018.) Kummatkin osakeyhtiöt tekevät EU:n ulkopuolelta vain vähennykseen oikeuttavia yleisen verokannan mukaisia hankintoja, joten koodasin niille maahantuonnin veron perustetta varten tilin, joka laskee siitä sekä suoritettavan että vähennettävän 24 %:n arvonlisäveron. Lisäksi perustin tilikarttoihin sille vastatilin.

Molemmat osakeyhtiöt käyttävät vuokratyöntekijöitä, joiden kulut esitetään ulkopuolisten palvelujen ryhmässä. Myös myynnin kuljetuspalvelujen katsottiin yrityksissä olevan sellainen kuluerä, joka liittyy kiinteästi myyntinä laskutettaviin rahtimaksuihin ja kuuluu siten esittäen ulkopuolisena palveluna. Osakeyhtiö A:n myöhemmin avattavassa autopesulassa käytettävän veden hankintakulut tarvitsevat tilin ostopahtien ryhmään, koska ne eivät ole palvelu- tai työsuoritusten alihankintaa, vaan aineostoja (KILA 2008).

4.4.4 Henkilöstökulut

Yrityksen raportointitarpeista ja -menetelmistä sekä käytettävästä palkanlaskentaohjelmasta riippuu, kuinka monia tilejä palkkoja ja henkilösivukuluja varten tarvitaan. Moni tarkempi jaottelu voidaan hoitaa kustannuspaikoilla tai tiedot voidaan viedä suoraan palkanlaskennasta muuhun raportointiohjelmaan. Valitsin Palkat ja palkkiot -ryhmään kaikille työnantajayrityksille entiseen tapaan vain yhden palkkatilin, tilin lomapalkkoja sekä muutamia tilejä sairaus- ja tapaturmavakuutuskorvauksia varten. Saadut korvaukset

kannattaa jaotella ainakin kahdelle eri tilille sen mukaan, saako niistä työnantajan sairausvakuutusmaksun vähennystä vai ei, koska vähennys tulee huomioida oma-aloitteisten verojen veroilmoituksella (Verohallinto 2018a). Erillinen tili vähennykseen oikeuttaville korvauksille helpottaa myös vuosi-ilmoituksen tekoa.

Luontoisetujen kirjaamisesta KILA on antanut lausunnon 1149/1991, jonka mukaan luontoisetujen raha-arvoja ei merkitä lainkaan kirjanpitoon, vaan niitä käsitellään ainoastaan palkkakirjanpidossa. Lausunnossa todetaan, että niitä varten voidaan kuitenkin avata sisäistä laskentaa palvelevat tilit, jotka eivät päädy tilinpäätökseen. Päädyin jatkamaan yritysten aiemmin noudattamaa tapaa käsitellä luontoisetuja vain palkkakirjanpidossa.

Henkilösivukulujen ryhmään valitsin aiempaan tapaan tilit lakisääteisille eläke-, sairaus- ja muille pakollisille vakuutusmaksuille sekä tilit työntekijöiltä perittäviä osuuksia varten. Näiden tilinpäätösjaksoituksille tein yhden yhteisen tilin, johon jaksotukset tilinavauksessa puretaan. Jaksotuksia ei aina saa ihan täsmälleen oikeiksi, ja kun edellisen vuoden jaksotus puretaan omalle tililleen, sen mahdollinen yli- tai alijäämä ei sekoitu kuluvan vuoden maksettuihin määriin seuraavan vuoden tilinpäätösjaksoitusta laskiessa. Osakeyhtiö A:n ja B:n henkilökunnalleen maksamat vapaaehtoiset sairauskulu- ja henkivakuutukset eivät tarvitse jaksotustiliä, koska niiden laskutus ei perustu maksettuihin palkkoihin vaan ne ovat kiinteähintaisia ja laskutetaan kalenterivuospohjaisesti.

4.4.5 Liiketoiminnan muut kulut

Liiketoiminnan muut kulut esitetään tilinpäätöksessä vain yhtenä lukuna. Tilikartoissa tässä ryhmässä on kuitenkin usein eniten tilejä, koska yrityksillä on tarve seurata erityyppisiä kuluja yksilöidymminkin. Veroilmoitukseen on eriteltävä mm. myyntisaamisten luottotappiot, leasingmaksut ja kokonaan vähennyskelvottomat kulut, joten ainakin niitä on syytä seurata omilla tileillään. (Kauppakamaritieto 2018.) Osakeyhtiö A:lle ja B:lle tein lähes identtiset kulujaot, kun taas Avoin yhtiö C:lle ja D:lle riitti vain muutama kulutili. Kommandiittiyhtiö E:n tilikarttaan tuli tähän ryhmään vain toimitilakuluja ja hallintokuluja.

Vapaaehtoiset henkilösivukulut ovat niitä henkilöstöön kohdistuvia kuluja, jotka eivät luonteensa puolesta kuulu varsinaisiin henkilöstökuluihin (Kauppakamaritieto 2018).

Aiempiin tilikarttoihin verraten tässä ryhmässä tuli muutama muutos. Otin mukaan tilit henkilöstön hankintakuluille, koska niitä oli aiemmin ollut hankala mieltää kuuluvaksi mihinkään tiettyyn tiliin. Työterveyshuollon korvaukset vaihdoin tähän ryhmään aiemmasta paikastaan henkilöstökuluissa, koska niissä on kysymys työterveyskulujen oikaisusta. Myös henkilökunnan lahjamenot siirsin hallintokuluista tähän ryhmään.

Toimitilakulujen jako pysyi lähes ennallaan, erotin ainoastaan pihan huoltokulut ja jätehuollon eri tileille. Ajoneuvokuluihin otin uutena mukaan tilit ajoneuvojen vuokra- kuluille. Niitä syntyy yrityksessä yleensä vain siltä ajalta, kun omat autot ovat korjaa- molla. Niille ei aiemmin ollut selkeää paikkaa. Lisäsin tilikarttaan myös tilin maksettuja vahingonkorvauksia varten. Tiliin kirjataan lähinnä liikenne- ja kaskovakuutusten oma- vastuusuudet.

Muuta kalustoa seurattiin aiemmin vain kahdella tilillä. Liikekirjurin tilikartassa on erilai- sille kalustoille tarjolla paljon tilejä, joita soveltaen rakensin oman tilijaon (kuva 3). Siinä atk-laitteet ja ohjelmistot ovat omilla tileillään, ja muita koneita ja kalustoja seurataan omillaan. Puhelinlaitteita oli vuosien aikana seurattu vuoroin puhelinkuluissa ja konttori- tarvikkeissa, joten oma tili helpottaa kirjaajan tehtävää.

Atk-laite ja -ohjelmistokulut			
	7660	Atk-ohjelmistot, päivitykset, ylläpito alv 24 %	<i>Ohjelmistot, joita itse ylläpidämme</i>
	7664	Atk-ohjelmistot, päivitykset, ylläpito	
	7680	Atk-laittehankinnat (< 3v. kalusto) alv 24 %	<i>Atk-laitteet, ei puhelimet / toimistotarvikkeet</i>
	7684	Atk-laittehankinnat (< 3v. kalusto)	
	7700	Muut atk-laite ja -ohjelmistokulut alv 24 %	<i>Muut sekalaiset atk-kulut</i>
Muut kone- ja kalustokulut			
	7720	Kone- ja kalustovuokrat alv 24 %	
	7730	Kone- ja kalustohuolto ja korjaus alv 24 %	
	7740	Kone- ja kalustohankinnat (< 3v. kalusto) alv 24 %	<i>Alle 3 v kalusto</i>
	7744	Kone- ja kalustohankinnat (< 3v. kalusto)	
	7750	Koneiden ja kaluston pienhankinnat alv 24 %	<i>Alle 850 e/kpl, yht. max 2500 e per vuosi</i>
	7770	Puhelimet ja oheislaitteet alv 24 %	

KUVA 3. Kuvakaappaus ostoreskontran tiliöintiohjeesta

Oikean tilin valinta tuottaa kirjaajalle toisinaan ongelmia, sillä ohjelmistokulut pitävät tänä päivänä sisällään laajan kirjon erilaisia sovelluksia ja ohjelmia. Osakeyhtiö A:n myyntihenkilökunta käyttää työssään jatkuvasti paljon kalliita varaosaohjelmia, joiden erottaminen yrityksen itse ylläpitämien ohjelmistojen kuluista vaatii tarkkuutta. Myös

yrittäjien kotisivujen ja verkkokaupan kulut ovat olleet hankalia kirjattavia. Näistä kotisivujen kulut ohjeistin kirjaamaan markkinointiryhmän internetmainonnan ja verkkokaupan kulut atk-ohjelmistojen tilille. Suurin ongelma on kuitenkin usein sen selvittäminen, mitä palvelua kirjattavaan laskuun sisältyy.

Matkakulujen jaottelu matkan tarkoituksen mukaan on myös toisinaan erittäin haastavaa. Yrityksessä on ratkaistava, seurataanko myyntiedustajan matkakuluja markkinoinnin vai yleisten matkakulujen ryhmässä. Hankalaksi tilanne käy, jos hän samalla matkalla hoitaa myyntineuvotteluita, esittelee yrityksen tuotteita messuilla ja vie asiakkaita jääkiekkopeliin. Toinen tiliöintiongelmia tuottanut matkaja on yrityksen ostaja, joka käy messuilla etsimässä uusia tavarantoimittajia tai vierailee niiden luona. Päädyin ohjeistamaan tilien käytön niin, että matkakulujen ryhmään kirjataan sellaisten matkojen kulut, joissa matkan tehnyt henkilö suorittaa omia työtehtäviään. Kun myyjä tai varastomies lähtee tilapäisesti tekemään työtä yrityksen toisessa toimipaikassa, myyntimies myyntineuvottelumatkalle tai ostaja auditoimaan tavarantoimittajaa, kyse on yleisistä matkakuluista. Kun yritys on kauempana messuilla näytteilleasettajana, messuosastolla työskentelevien majoitukset kirjataan messukuluihin. Verottomia matkakustannusten korvauksia ei eritellä, vaan niille on yhdet omat tilinsä, ja pelkkää edustusta koskevat matkat kirjataan edustuskuluihin. Oman tilinsä saivat messuvierailujen lippukulut, joille aiemmin oli vaikea valita tiliä.

Pakkaamiseen ja varastointiin liittyvät hankinnat kuten pahvilaatikot, muovipussit ja teippikoneet saivat oman tilinsä Pakkaus- ja varastokulut. Etsin pitkään tälle tilille oikeaa paikkaa tilikartassa ja päädyin lopuksi sijoittamaan tilin myyntikulujen ryhmään. Myöhemmin selvisi, että pakkaustarvikkeiden oikea paikka olisi sittenkin ollut ostojen ryhmässä Aineet ja tarvikkeet (Leppiniemi & Kaisanlahti 2018, 210). Toimeksiantajan harkittavaksi jää, korjataanko virhe vaihtamalla tilin numero vai ohjaamalla nykyinen tilinumero tilinpäätöksessä oikeaan erään.

Aiemmin vain muutamilla tileillä seuratut markkinointikulut saivat runsain määrin uusia tilejä. Liikekirjurin tilikartan tarjoamista tileistä otin käyttöön kymmenen mainontaan, neljä myyntinedistämiseen ja kaksi suhdetoimintaan eri arvonlisäverokantoinen. Markkinointikulut ovat erityisesti Osakeyhtiö A:ssa suuri menoerä, jota on hyvä seurata yksilöidymmin. Näitä kuluja kirjatessa on osattava erottaa markkinointi- ja edustuskulut toisistaan. Myös suhdetoiminnan tilit vaativat tarkkuutta, jotta sinne kirjattavat kulut täyttävät vähennyskelpoisuuden vaatimukset. Vähäarvoiset raha- ja esinelahjoitukset

yleishyödyllisille ja paikallisille yrityksille ovat suhdetoiminnan luonteisia menoja, joita yritys saa vähentää enintään 850 euroa lahjoituksen saajaa ja verovuotta kohden (Kauppakamaritieto 2018).

Hallintokulujen ryhmään tuli muutamia uusia tilejä ja selkeämpi järjestys. Internetin kautta tapahtuva tiedonhankinta on paljolti korvannut kirjat, joten niille kuluille valitsin kokonaan uuden Tiedonhankinta-tilin. Tähän tiliin kirjataan myös varaosaohjelmat, joille harkitsin tiliä myös ulkopuolisten palvelujen ryhmään. Maksupäätteiden vuokrat saivat viimein niille sopivan paikan Rahaliikenteen kulut -tililtä. Myös useammalla tilillä aiemmin seikkailleet datasiirtokulut saivat selkeän paikan .

Muut liikekulut -ryhmään lisäsin omat tilit yhteisömyyntisaamisten luottotappioille ja niiden oikaisuille. Ne ovat mahdollisia erityisesti erityisesti Osakeyhtiö B:n liiketoiminnassa, jossa yhteisömyynnin osuus kasvaa jatkuvasti. Varaamalla oman tilin halusin ehkäistä tilanteen, jossa liiketapahtuma saisi vahingossa väärän verokäsittelyn. Oman tilinsä saivat myös pienet täsmätyserot, joiden etsiminen olisi olennaisuuteen nähden kohtuuttoman työn takana.

Asiakaskyselypalkintojen ja Facebook-arvontojen myötä syntyvä arpajaisveron mahdollisuus vaati selvittämään, miten vero esitetään kirjanpidossa. Tomperi (2017, 101) kertoo, että vero on vähennyskelpoinen silloin, kun se johtuu yrityksen tulon hankkimisesta. En tehnyt arpajaisverolle kuitenkaan omaa tiliä, vaan ohjeistin kirjaamaan sen tilille Muut vähennyskelpoiset liikekulut. Vähennyskeltvottomiin kulutileihin ei tullut muutoksia.

4.4.6 Rahoitustuotot ja -kulut sekä verot

Korko- ja rahoitustuottojen tileihin en tehnyt isoja muutoksia. Osakeyhtiö A:n myyntisaamisten huomautusmaksujen tiliä pohtiessani löysin sille kolme mahdollista paikkaa: liiketoiminnan muissa tuotoissa, rahoitustuotoissa ja liiketoiminnan muissa kuluissa perintäkulujen oikaisuna. Lähdeteoksista en löytänyt lainkaan tietoa näiden tuottojen oikeasta paikasta tilinpäätöksessä. Vuosittainen summa on melko pieni, joten kovin oleellinen erä ei ole. Päädyin jättämään ne entiselle paikalleen rahoitustuottoihin.

OmaVeron-tilin viivästys- ja hyvityskorkoja varten perustin kaksi tiliä jokaiseen tilikarttaan. Kirjanpitolautakunnan mukaan tilin vähäiset korkomenot ja -hyvitykset voidaan myös netottaa, jolloin yksikin tili riittäisi (KILA 2017b). Veroilmoituksessa ne tulee kuitenkin ilmoittaa erikseen, joten eri tilien käyttö on perusteltua. Tileille kirjataan myös muut verotuksessa vähennyskelvottomat Verohallinnon määrämät korot. Muille korkokuluille tilikartassa on lainakohtaiset korkotilit sekä tili lainojen hoitokuluja varten.

Tuomi-Sorjosen ja Kososen (2015) mukaan henkilöyhtiöiden tuloslaskelmassa ei saa näkyä veroja, sillä ne eivät ole erillisiä verovelvollisia. Yhtiön tililtä maksettuja ennakkoveroja käsitellään yhtiömiesten yksityisottoina, joten ne kannattaa suoraan kirjata sellaisiksi. (Tuomi-Sorjonen & Kosonen 2015, 241.) Osakeyhtiöille perustin verojen ryhmään kolme tiliä. Ennakkoverot-tilille kirjataan ennakkoverolippujen mukaan maksetut verot ja Tilikauden verojaksotus -tilille suoriteperusteisesti laskettu tuloveron määrä. 1.11.2017 voimaan tulleen uuden ennakkomenettelyn myötä tilikauden verojaksotukseksi jää tosin kirjattavaa vain silloin, jos lisäennakkoa ei haeta, koska lisäennakko maksetaan hakemuksesta myönnetyn ennakkoverolipun perusteella (Verohallinto 2017b). Aiempien tilikausien verot -tili, johon nimensä mukaisesti kirjataan aiempiin tilikausiin liittyvät verot kuten edellisen tilikauden jäännösverot tai veronpalautukset, päättää osakeyhtiöiden tilikartan. Tilikauden tulokselle ei ole tilinumeroa, sillä Asteri-ohjelma merkitsee sen tilinpäätökseen laskennallisesti.

5 POHDINTA

5.1 Kehittämistyön arviointi

Tilikartan uudistaminen on missä tahansa yrityksessä haastava projekti. Pelkän numeroinnin muutos hoituu teknisesti muuntokartalla ja kirjaajien haasteena on ainoastaan muistaa uudet tilinumerot. Kun lisäksi muutetaan tilien sisältöjä ja luodaan uusia tilijakoja, muutoksesta tulee hankalampi. Muuntokartta ei enää riitä, vaan yksittäisten kuluerien vertailusaldojen tulkintaan tarvitaan tietoa ja harkintaa. Kirjaajien tulee oppia pois vanhoista käytänteistä ja sisäistää uudet tilinumerot ja -sisällöt. Muutosta helpottaa, jos uusi tilikartta on suunniteltu selkeäksi ja loogiseksi. Uudistusprojektin suunnitteluun ja läpiviintiin tulee varata runsaasti aikaa ja voimavaroja.

Opinnäytetyöprojektissani suurin haaste olikin juuri sen tiukka aikataulu. Suunnitteluun oli käytännössä aikaa vain kuukausi. Lisähaastetta toivat samanaikaiset muutokset kirjanpidossa: siirtyminen uuteen kirjanpito-ohjelmaan ja tosittelajien käyttöön. Vuodenvaihteen jälkeen vastassa olivat myös tilinpäätöskiireet. Erityinen kiitos kuuluu työtovereilleni, jotka ottivat muutoksen vastaan erinomaisesti ja pyrkivät myös parantamaan tilikarttaa ehdotuksillaan.

Tilikartat ovat käyttöönsä sopivia, ja ne täyttävät annetut vaatimukset. Tilikarttojen laadinta oli työlästä, mutta palkitsevaa. Käytetyt menetelmät sopivat työhön hyvin. Tilikarttojen käyttöönotto sujui ongelmitta ja niillä tehdyt kirjaukset ovat seurannassa osoittautuneet pääosin virheettömiksi. Tilinpäätöksen erät ovat vertailukelpoisia vanhalla tilikartalla tehtyjen tilinpäätösten kanssa, kunhan liitetiedoissa mainitaan kuljetuspalvelukulujen siirtymisestä ulkopuolisten palvelujen ryhmään. Erityisesti liiketoiminnan muissa kuluissa kaikkien yksittäisten tilien kohdalla ei ole tänä vuonna vertailutietoa, koska aiempien tilien sisällöt ovat jakautuneet useampaan tiliin sekä tilimuutoksista että eri arvonlisäverokannoista johtuen.

Pyrin laatimaan tilikartat niin, että niillä on mahdollista tehdä Suomen lainsäädäntöä noudattava hyvän kirjanpitotavan mukainen kirjanpito. Antamani koulutus ja ohjeistus tilien sisällöistä tähtäsivät samaan päämäärään. Mikäli lainsäädäntö muuttuu niin, että se vattii myös tilien muuttamista, tulee tilikarttoja muokata vastaavasti ja päivittää kirjaajien saama ohjeistus.

Pyrkimykseni oli käyttää lähdekirjallisuudesta saamiani tietoja, omaa osaamistani ja kokemustani sekä haastattelua ja ryhmäkeskusteluja luodakseni yrityksille räätälöidyn työkalun kirjanpidon hoitamiseen. Päädyin oppimaan roimasti lisää kirjanpidosta, raportoinnista ja laeista sekä projektin suunnittelusta ja toteutuksesta. Jälkikäteen katsottuna uudet tilikartat ja niiden käyttöönotto ovat lähes sivutuotteen asemassa.

Toimeksiantaja on ollut tyytyväinen tekemääni työhön. Vaikka vuodenvaihteessa tehdyt muutokset olivat isoja ja aiheuttivat ylimääräistä opettelua, tilikartan vaihtaminen sujui kaiken kaikkiaan hyvin. Uusien tilien mahdollistamalla kirjauksilla kirjanpidon tarkkuus ja täsmällisyys parani. Opinnäytetyöstä saamani kokemuksen ja tietopohjan myötä pystyn osallistumaan entistä paremmin yritysten kirjanpitoratkaisujen pohdintaan.

Raportin liitteinä on näytteitä eri tilikartoista ja niiden versioista. Liite 1 sisältää Osakeyhtiö A:n kokonaisen tilikartan sisältöohjeineen. Osakeyhtiö B:n tilikartasta esittelen vain pysyvien vastaavien tilit (liite 2), koska se on muutoin hyvin Osakeyhtiö A:n tilikartan kaltainen. Avoin yhtiö C:n ja D:n tilikartat (liite 3) ovat keskenään niin samanlaiset, että esitän ne yhdisteltynä. Liitteessä 4 on Kommandiittiyhtiö E:n tilikartta siinä muodossa, jossa se syötetään kirjanpito-ohjelmaan. Liitteessä 5 on kaksi kuvaa vanhoista tilikartoista. Osa julkaistavien tilikarttojen tilinimistä ja sisältöohjeista on muokattu tunnistamattomiksi toimeksiantajan pyynnöstä.

5.2 Kehitysehdotukset

Tilikarttojen muuttuminen sisältämään arvonlisäverolliset tilit aiheutti sen, että jatkossa kirjanpidosta saatavat tilien vertailutiedot koskevat vain saman arvonlisäverokannan saldoja. Kuitenkaan yrityksen johdolle kulujen seuraaminen arvonlisäverokantojen mukaan ei ole tärkeää, vaan heitä kiinnostavat kuluerien kokonaissaldot ja niiden vertailutiedot. Asteri-ohjelmassa on mahdollista räätälöidä sellainen tilinpäätösrunko, jossa saman kuluerän eri arvonlisäverotilien saldot esitetään yhtenä summana. Tällöin myös tutkittavan raportin pituus lyhenee ja sitä on helpompi tarkastella. Sellainen tilinpäätösrunko kannattaisi ohjelmoida yrityksille jo nyt, mutta viimeistään se tarvitaan ensi vuonna.

Toimeksiantaja ei pitänyt välttämättömänä saada edellisen tilikauden vertailutietoja tilikohtaisiin kuukausitilinpäätöksiin, vaan uskoi pystyvänsä vertaamaan raportteja rinnakkain. Kuvatulla tavalla muokatun tilinpäätösrungon myötä myös vanhoilla tilikartoilla tehtyjen tilikohtaisten tilinpäätösten vertailu muuttuisi kuitenkin suurelta osin mahdolliseksi. Tämä vaatisi vanhojen tilikarttojen mukaisten tilien muuntamista uuteen numerointiin ja saldojen syöttämistä kirjanpito-ohjelmaan aiemman tilikauden saldoiksi. Johdon suorittama manuaalinen vertailu on kuitenkin onnistunut toistaiseksi hyvin, joten on todennäköistä, että heillä ei ole halua osoittaa resursseja kyseiseen työhön.

Kun tilikartat nyt on muokattu huomioiden kaikki tuloveroilmoituksessa tarvittavat tiedot, on ilmoitus mahdollista tehdä suoraan Asteri-ohjelmasta. Ohjelmaan on tarjolla lisäosa, jolla koodataan tilien ohjautuminen verolomakkeille ja muodostetaan sähköinen aineisto (Atsoft 2017). Tämä nopeuttaa tuloveroilmoituksen tekoa huomattavasti ja poistaa näppäily- ja laskuvirheiden mahdollisuuden.

Laadin tilikartat kaikkien tämänhetkisten tietojen perusteella. Osakeyhtiö A:n ja B:n liiketoiminnassa on tiedossa muutoksia, jotka todennäköisesti vaativat lisäyksiä tileihin, mutta niistä johtuvien liiketapahtumien luonne ei ole vielä varmistunut. Yritysten toiminnassa muutos on jatkuvaa. Siksi laatimieni tilikarttojen numeroinnissa on runsaasti tilaa lisäyksille.

LÄHTEET

Aallon tilitoimisto. 2016. Aallon tilitoimiston historiikki. Luettu 4.3.2018.
<http://www.aallon.fi/historiikki/>

AKYL. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389.

Asteri kirjanpito. 2017. Asteri-kirjanpito-ohjelman käyttöohjeet 08/2017. Atsoft Oy.
Luettu ja tallennettu 27.12.2017. <http://www.atsoft.fi/pdf/manuwkp.pdf>

Atsoft. 2017. Tuloveroilmoitus - kirjanpitovelvollisen tuloveroilmoituksen tekemiseen.
Päivitetty 31.3.2017. Luettu 27.4.2018. <http://www.atsoft.fi/tuloveroilmoitus.htm>

Atsoft. 2018. Maahantuonnin arvonnisäverotusmenettelystä 1.1.2018 alkaen. Atsoft Oy.
Päivitetty 2.3.2018. Luettu 19.4.2018. <http://www.atsoft.fi/maahantuonnin-alv.htm>

AVL. Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501.

Eckerson, W. 2011. Performance dashboards: Measuring, monitoring, and managing
your business. 2. painos. Hoboken, N.J.: John Wiley.

Ennakkoperintäasetus 20.12.1996/1124.

EVL. Elinkeinoverolaki 24.6.1968/360.

Hakala, J. 1998. Opinnäytetyö luovasti: Kehittämisen- ja tutkimustyön opas. Tampere:
Gaudeamus.

HE. 1997. Hallituksen esitys Eduskunnalle kirjanpitolaiksi sekä laeiksi osakeyhtiölain
11 ja 12 luvun ja osuuskuntalain 79 c §:n muuttamisesta HE 173/1997.

KauppakamariTieto. 2017. Hyvä kirjanpitotapa. Kirjanpito-tietopalvelu. Julkaistu
31.5.2017. Luettu 27.3.2018. Vaatii käyttöoikeuden.
<https://kauppakamaritieto.fi/fi/s/t/kirjanpito/a-yleiset-periaatteet/a5-hyva-kirjanpitotapa/>

KauppakamariTieto. 2018. Liiketoiminnan muut kulut. Kirjanpito-tietopalvelu.
Julkaistu 21.2.2018. Luettu 21.4.2018. Vaatii käyttöoikeuden.
<https://kauppakamaritieto.fi/fi/s/t/kirjanpito/d-tuloslaskelma/d11-liiketoiminnan-muut-kulut/>

KPA. Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

KPL. Kirjanpilolaki 30.12.1997/1336.

KILA. Kirjanpilolautakunta. 1991. Luontoisetujen kirjaaminen. 13.05.1991/1149.

KILA. Kirjanpilolautakunta. 1999a. Muiden (lyhytaikaisten) velkojen ja siirtovelkojen
tilien ryhmittely tilinpäätöksessä. 8.2.1999/1561.

KILA. Kirjanpilolautakunta. 1999b. Tuloslaskelman erän ”Ulkopuoliset palvelut”
sisältö. 22.03.1999/1573.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2000. Tilikauden tuloksen kirjaaminen ja kirjanpitoajojen tulostuspäivämäärän merkitseminen. 03.04.2000/1611.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2001a. Vuokratuottojen ja -kulujen kirjaamisesta. 15.01.2001/1642.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2001b. Liittymismaksujen merkitsemisestä maksajan tilinpäätökseen. 17.12.2001/1670.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2002. Lausunto KPL 2:2.2 §:ssä tarkoitetusta tililuettelosta. 05.03.2002/1672.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2006. Yleisohje tuloslaskelman ja taseen esittämisestä 21.11.2006.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2008. Ulkopuolisista palveluista ja eräistä kulueristä. 26.02.2008/1813.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2011. Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 1.2.2011.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2016. Täydennetty kirjanpitolautakunnan omaehtoinen lausunto vuoden 2016 alusta voimaan tulleista kirjanpitolainsäädännön muutoksista (kohta 1.5. lisätty ja kohta 2.6. muutettu 1.11.2016). 15.3.2016/1950.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2017a. Yleisohje arvonnäköveron kirjaamisesta 31.10.2017.

KILA. Kirjanpitolautakunta. 2017b. Oma-aloitteisesti tilitettävien verojen kirjanpito-käsittelystä. 12.12.2017/1976.

Kinnunen, S. 2014. Projektina uusi tilikartta Abloy Oy:lle. Liiketalouden koulutusohjelma. Karelia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Kirjurituoite. 2017. Perustietoa Liikekirjuri-tilikartasta. Luettu 4.3.2018.
<http://kirjurituoite.fi/kirjuri-tilikartat/>

Kirjurituoite. 2018. Kirjurituoite-tietopalvelu. Julkaistu 13.2.2018. Luettu 31.3.2018.
Vaatii käyttöoikeuden. <https://web.kirjurituoite.fi/ContentResult.aspx#&&st=0.282.1>

Koskentalo, E. 2016. Rakenteinen tilinpäätös 2.0. Tilisanomat 3/2016, 50–51.

Koski, T. 2012. Pk-yrityksen strateginen johtaminen. Helsinki: Kauppakamari.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Talentum Media.
Vaatii käyttöoikeuden.
<https://verkkokirjahylly.almatalent.fi.elib.tamk.fi/teos/HADBFXJTFF#>

Lakaniemi, S. & Leino, J. 2015. Kansainvälisen kuljetuskonsernin tilikarttojen muutos-prosessin suunnittelu. Liiketalouden koulutusohjelma. Laurea-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

- Lepistö, P. 2012. Raportointikoodiston käytettävyys yrityksen tilinpäätöksessä. Liiketalouden koulutusohjelma. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 2016. Kirjanpitolaki – kommentaari. 4. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro. Vaatii käyttöoikeuden.
<https://verkkokirjahylly.almatalent.fi.elib.tamk.fi/teos/CAGBFXGUG#>
- Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 2018. Tilinpäätäjän käsikirja. 4., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2015. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 9., uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro.
- Lindholm, A. 2017. Skapa en ny kontoplan. Liiketalouden koulutusohjelma. Yrkehögskolan Novia. Opinnäytetyö.
- Ojala, I. 2017a. Kirjanpidon ja verotuksen yhteys. Tilisanomat 3/2017, 41–43.
- Ojala, I. 2017b. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotus. Tilisanomat 5/2017, 61–63.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Osakeyhtiön tilinpäätösmalli. 2016. Helsinki: ST-Akatemia.
- OVML. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 768/2016.
- OYL. Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.
- Pehkonen, H. 2018. Bruttotulos piilottaa olennaisen. Tilisanomien kumppanikolumni. Julkaistu 18.1.2018. Luettu 1.4.2018.
<https://tilisanomat.fi/kolumnit/kumppanikolumni/bruttotulos-piilottaa-olennaisen>
- Penttilä, S. 2018. Milloin kirjanpitosidonnaisuus saa väistyä. Tilisanomat 2/2018, 26–29.
- PMA. Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 30.12.2015/1753.
- PRH. Patentti- ja rekisterihallitus. 2017. Tilinpäätös 2.0 -palvelun kehittäminen lopetetaan – sähköinen rakenteellinen raportointi edelleen tavoitteena. Julkaistu 28.06.2017. Luettu 2.4.2018. https://www.prh.fi/fi/uutislistaus/2017/P_12131.html
- Rajala, H. 2007. Poliisiammattikorkeakoulun tilikarttauudistus. Liiketalouden koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Raportointikoodisto. 2018. Raportointikoodisto v2018.1. Luettu 14.4.2018.
<http://www.xbrl.fi/rapko2016>
- Rastas, T. 2010. Tilikartan tehokas käyttö: ohjeistuksen merkitys. Case: Andritz Oy. Liiketalouden koulutusohjelma. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Rekola-Nieminen, L. 2016. Kirjanpitolaki käytännössä. Helsinki: Edita Publishing.

Seppälä, E. 2012. Tilikartan yhtenäistäminen. Case: SKH-Isännöinti Oy. Liiketalouden koulutusohjelma. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Sorjonen, H. & Mäkinen, L. 2002. YTJ-tilikartta ja kirjausohjeet 2002. Helsinki: Kauppakaari.

Suulamo, A. 2011. Kiinteistön ja rakennuksen hankintamenojen kohdentaminen. Tilisanomat 2/2011. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito-ja-verotus/kiinteiston-ja-rakennuksen-hankintamenon-kohdentaminen>

TIEKE. Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus. 2016. Raportointikoodiston soveltajan ohjeet. Päivitetty 26.10.2016. Ladattu ja luettu 2.12.2017. <https://www.tieke.fi/display/XBRL/SBR+Taksonomia>

Toimitusjohtaja. 2017. Osakeyhtiö A:n ja B:n toimitusjohtajan haastattelu 14.12.2017. Haastattelijana Palovuori, L. Tampere.

Tomperi, S. 2017. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro.

Tuomi-Sorjonen, P. & Kosonen, P. 2015. Tilikausi. Helsinki: Sanoma Pro.

Valtiovarainministeriö. 2016. Tulolähdejaon poistamista valmisteleavan lainsäädäntö-hankkeen asiantuntijaryhmä. Julkaistu 18.11.2016. Luettu 30.3.2018. <http://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=VM123:00/2016>

Verohallinto. 2017a. Ohjelmistokehittäjät. Päivitetty 19.1.2017. Luettu 7.4.2018. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tietoa_verotuksest/kehittaja/

Verohallinto. 2017b. Uusi ennakkomenettely. Päivitetty 4.9.2017. Luettu 26.4.2018. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tietoa_verotuksest/verotuksen_muutoksia/uusi-ennakkomenettely/

Verohallinto. 2017c. Maahantuonnin arvonlisäverotus. Päivitetty 12.12.2017. Luettu 25.3.18. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/ulkomaankaupan_arvonlisaverotus/maahantuonnin-arvonlisaverotus/

Verohallinto. 2018a. Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen – yksityiskohtaiset ohjeet. Päivitetty 2.1.2018. Luettu 25.3.18. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/oma-aloitteisten-verojen-ilmoittaminen--yksityiskohtaiset-ohjeet-2018>

Verohallinto. 2018b. Verolomake 62 vuodelle 2018. Luettu ja tulostettu 14.4.2018. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/>

Yrityksen verotietopaketti. 2018. Helsinki: Yritystieto Oy.

Äärilä, L., Nyrhinen, R., Hyttinen, P. & Lamppu, K. 2017. Arvonlisäverotus käytännössä. 11., uudistettu painos. Helsinki: Alma. Vaatii käyttöoikeuden. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi.elib.tamk.fi/teos/HAEBBXXTBBAED#>

LIITTEET

Liite 1. Osakeyhtiö A:n tilikartta sisältöohjeineen

1 (7)

TASE		
Vastavaa		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Kehittämismenot		
2. Aineettomat oikeudet		
3. Liikearvo		
4. Muut aineettomat hyödykkeet		
1075 Vuokrahuoneiston perusparannusmenot tka		
10754 Poistot vuokrahuoneiston perusparannusmenoista		
5. Ennakkomaksut		
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet		
2. Rakennukset ja rakennelmat		
3. Koneet ja kalusto		
1160 Koneet ja kalusto tka	Vain tilinavaussaldo	
1161 Lisäys koneisiin ja kalustoon (kirjaa alv erikseen)	Lisäykset vuoden aikana	
1162 Vähennys koneista ja kalustosta (kirjaa alv erikseen)	Vähennykset vuoden aikana	
1164 Poistot koneista ja kalustosta	Tilinpäätösvienti	
4. Muut aineelliset hyödykkeet		
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
III Sijoitukset		
1. Osuudet saman konsernin yrityksissä		
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
3. Osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
1425 Muut omistusyhteisyhteisöosakkeet tka	Osakeyhtiö F. Jos lis tai väh, tee omat tilit.	
4. Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä		
5. Muut osakkeet ja osuudet		
1453 Muut osakkeet ja osuudet tka	Jos lis tai väh, tee omat tilit.	
6. Muut saamiset		
1471 Lainasaamiset (pa) XX tka		
14711 Lisäykset lainasaamisiin XX		
14712 Vähennykset lainasaamisista XX		
14719 Siirto lyhytaikaisiin XX		
B VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
1. Aineet ja tarvikkeet		
2. Keskeneräiset tuotteet		
3. Valmiit tuotteet/tavarat		
15311 Tavarat TP1	Muutokset kirjataan kuukausittain	
15312 Tavarat TP2	kaikkiin varaston tileihin.	
15313 Tavarat TP3		
15321 Epäkurantit tavarat TP1	K ottaa talteen aamun varastoarvot	
15322 Epäkurantit tavarat TP2	sekä kuranteista että epäkuranteista	
15323 Epäkurantit tavarat TP3	L selvittää matkalla olleet: TP1 ja TP2	
15331 Matkalla olevat tavarat TP1	varastontuloista kk:n 1.arkipäivänä ja	
15332 Matkalla olevat tavarat TP2	TP1 kk:n 1. vkon varastontulot valikoiden	
15333 Matkalla olevat tavarat TP3		
4. Muu vaihto-omaisuus		
5. Ennakkomaksut		
1554 Ennakkomaksut tuontistoista	Näille on myös oma tositelajinsa E.	
II Saamiset		
Pitkäaikaiset		
1a. Myyntisaamiset		
2a. Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
3a. Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä		
4a. Lainasaamiset		
5a. Muut saamiset		
1667 Pitkäaikaiset maksetut vuokravakuudet	TP3:n vuokravakuus	
6a. Maksamattomat osakkeet/osuudet		
7a. Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset		
1b. Myyntisaamiset		
1701 Myyntisaamiset TP1		
1702 Myyntisaamiset TP2		
1703 Myyntisaamiset TP3		
1711 Korttisaamiset TP1		
1712 Korttisaamiset TP2		
1713 Korttisaamiset TP3		
1720 Checkout-saamiset	Verkkokaupan ostoista	

2 (7)

	2b. Saamiset saman konsernin yrityksiltä	
	3b. Saamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä	
	1741 Omistusyhteisyrittäjämyyntisaamiset	Osakeyhtiö F, siirto tähän tilinpäätöksessä
	4b. Lainasaamiset	
	5b. Muut saamiset	
	1763 Arvonlisäverosaaminen	Vain tp-tili (jos alv jää saamiseksi)
	17630 Ostojen 24 % alv-saaminen	Vain kirjanpito-ohjelman tili
	17631 Ostojen 14 % alv-saaminen	Vain kirjanpito-ohjelman tili
	17632 Ostojen 10 % alv-saaminen	Vain kirjanpito-ohjelman tili
	17634 Maahantuonnin alv-saaminen	Vain kirjanpito-ohjelman tili
	17635 EU-tavaraoston alv-saaminen	Vain kirjanpito-ohjelman tili
	1766 Vähennettävä alv 100 %	Koko alv esim. kalusto
	1769 Matkaennakot	Vain saman kuukauden sisällä
	1770 Palkkaennakot	Vain saman kuukauden sisällä
	1777 Myyntisaamisten selvittelytili	As. virhemaksut, kirjataan myyntiraportista
	1779 Muut saamiset	
	6b. Maksamattomat osakkeet/osuudet	
	7b. Siirtosaamiset	
	1819 Menoennakot (siirtosaamiset)	Etukäteen maksetut menot
	1839 Tulojäämät (siirtosaamiset)	Saamatta jääneet tulot
	1841 Ostojen vuosialennukset (siirtosaamiset)	Toimittajat 1 ja 2
	1842 EU-ostojen vuosialennukset (siirtosaamiset)	Toimittajat 3 ja 4
	1844 Edelleenlaskutusaamiset	Eteenpäin laskutetut
	1849 Muut siirtosaamiset	
	III Rahoitusarvopaperit	
	1. Osuudet saman konsernin yrityksissä	
	2. Muut osakkeet ja osuudet	
	3. Muut arvopaperit	
	IV Rahat ja pankkisaamiset	
	1900 Pohjakassa	
	1901 Kassa TP1	
	1902 Kassa TP2	
	1903 Kassa TP3	
	1910 Pankkitili 1	
	1920 Pankkitili 2	
	1984 Valuuttatili 1 SEK	
	1985 Valuuttatili 2 SEK	
	1995 Maksuliikenne	Palkat, alv, ennakkomaksut, muistiot
	1999 Selvittelytili	Vain saman kuukauden aikana
	Vastattava a	
	A OMA PÄÄOMA	
	I Osakepääoma	
	2001 Osakepääoma	
	II Ylikurssirahasto	
	2021 Ylikurssirahasto	
	III Arvonkorotusrahasto	
	IV Muut rahastot	
	1. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	
	2. Vararahasto	
	3. Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	
	4. Käyvän arvon rahasto	
	5. Muut rahastot	
	V Edellisten tilikausien voitto (tappio)	
	2251 Edellisten tilikausien voitto/tappio	
	2261 Osingonjako	
	VI Tilikauden voitto (tappio)	
	B TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	
	1. Poistoero	
	2. Verotusperusteiset varaukset	
	C PAKOLLISET VARAUKSET	
	1. Eläkevaraukset	
	2. Verovaraukset	
	3. Muut pakolliset varaukset	
	D VIERAS PÄÄOMA	
	Pitkäaikainen	
	1a. Joukkovelkakirjalainat	
	2a. Vaihtovelkakirjalainat	
	3a. Lainat rahoituslaitoksilta	
	2621 Pankkilaina (pa) xxxxxx-xxxx tka	
	26212 Vähennykset pankkilainasta (pa) xxxxxx-xxxx	Ei lyhennykset, vaan kokonaan pois
	26219 Siirto lyhytaikaisiin pankkilainasta (pa) xxxxxx-xxxx	
	2622 Pankkilaina (pa) xxxxxx-xxxx tka	
	26222 Vähennykset pankkilainasta (pa) xxxxxx-xxxx	Ei lyhennykset, vaan kokonaan pois
	26229 Siirto lyhytaikaisiin pankkilainasta (pa) xxxxxx-xxxx	
	2623 Pankkilaina (pa) xxxxxx-xxxx tka	

3 (7)

26231	Lisäykset pankkilainaan (pa) xxxxxx-xxxx	Lainan lisäostot
26232	Vähennykset pankkilainasta (pa) xxxxxx-xxxx	Ei vähennykset, vaan kokonaan pois
26239	Siirto lyhytaikaisiin pankkilainasta (pa) xxxxxx-xxxx	
2641	Pankki käytetty shekkililimiitti	Vain tilinpäätöksessä, jos tarpeen
4a.	Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta	
5a.	Saadut ennakot	
6a.	Ostovelat	
7a.	Rahoitusvekselit	
8a.	Velat saman konsernin yrityksille	
9a.	Velat omistusyhteisyrityksille	
10a.	Muut velat	
2725	Pitkäaikaiset velat osakkaille	
2749	Pitkäaikainen velka XX	
11a.	Siirtovelat	
Lyhytaikainen		
1b.	Joukkovelkakirjalainat	
2b.	Vaihtovelkakirjalainat	
3b.	Lainat rahoituslaitoksilta	
2821	Pankkilainan (pa) xxxxxx-xxxx lyhennyserät tka	Vain tilikauden alussa
28212	Pankkilainan (pa) xxxxxx-xxxx lyhennykset	Kun maksetaan
2822	Pankkilainan (pa) xxxxxx-xxxx lyhennyserät tka	Vain tilikauden alussa
28222	Pankkilainan (pa) xxxxxx-xxxx lyhennykset	Kun maksetaan
2823	Pankkilainan (pa) xxxxxx-xxxx lyhennyserät tka	Vain tilikauden alussa
28232	Pankkilainan (pa) xxxxxx-xxxx lyhennykset	Kun maksetaan
4b.	Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta	
5b.	Saadut ennakot	
2860	Saadut ennakot 24 %	
2865	Saadut ennakot yhteisöstä 24 %	
6b.	Ostovelat	
2870	Ostovelat	
2888	Maksuliikennetili	
7b.	Rahoitusvekselit	
8b.	Velat saman konsernin yrityksille	
9b.	Velat omistusyhteisyrityksille	
2913	Ostovelat omistusyhteisyrityksille	Osakeyhtiö F, siirto tähän tp:ssä
10b.	Muut velat	
29211	Ennakkopidätysvelka palkoista	
29212	Ennakkopidätysvelka yhteisöiltä	
29213	Ennakkopidätysvelka koroista	
29214	Ennakkopidätysvelka osingoista	
2923	Savamaksuvelka	
2925	Jäsenmaksutilityksvelka	
2926	Jäsenmaksutilityksvelka 2	
2927	Jäsenmaksutilityksvelka 3	
2931	Eläkevakuutusmaksuvelka	
2933	Ulosottotilityksvelka	
2939	Arvonlisäverovelka	Maksettava alv
29390	Myyntin 24 % arvonlisäverovelka	Suoritettava alv
29394	Maahantuonnin arvonlisäverovelka	Suoritettava alv
29395	EU-tavaraoston alv-velka	Suoritettava alv
2941	Velat osakas 1:lle	Lyhytaikainen velka (alle 1 v.)
2942	Velat osakas 2:lle	Lyhytaikainen velka (alle 1 v.)
2948	Muut OmaVero-velat	Esim. arpajaisvero
2949	Muut lyhytaikaiset velat	
11b.	Siirtovelat	
2959	Tuloennakot (siirtovelat)	
2962	Lomapalkkamenot (siirtovelat)	
2965	Työnantajan pakolliset vakuutusmaksut (siirtovelat)	
2967	Korkomenot (siirtovelat)	Esim. lainojen koroista
2968	Tuloverot (siirtovelat)	Jäännösvero
2969	Muut menojäämät (siirtovelat)	Esim. rahatilaskut, joissa kahta vuotta
2979	Muut siirtovelat	
TULOSLASKELMA		
Myyntituotot		
3010	Myynti TP1 alv 24 %	
3020	Myynti TP2 alv 24 %	
3030	Myynti TP3 alv 24 %	
3333	Tavaramyynti Ahvenanmaalle	
3355	Yhteisötavaramyynti	
3388	Myynti yhteisön ulkopuolelle	
Myyntin oikaisuerät		
3500	Myyntin käteisalennukset alv 24 %	
3510	Vuosialennukset alv 24 %	
3515	Yhteisötavaramyyntin käteisalennukset	
3525	Yhteisötavaramyyntin vuosialennukset	
3590	Muut myyntin oikaisuerät alv 24 %	
1. LIIKEVAIHTO		

4 (7)

2.	Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	
3.	Valmistus omaan käyttöön (+)	
4.	Liiketoiminnan muut tuotot	
	3654 Käyttöomaisuuden myyntivoitot	
	3670 KO-osakkeiden myyntivoitot (verovapaat)	
	3760 Vuokratuotot huoneistoista alv 24 %	Yritys Y
	3790 Muut vuokratuotot alv 24 %	
	3814 Saadut työllistämiskorvaukset	
	3824 Saadut oppisopimuskorvaukset	
	3834 Saadut koulutuskorvaukset	
	3990 Muut liiketoiminnan muut tuotot alv 24 %	
	3994 Muut liiketoiminnan muut tuotot	
5.	Materiaalit ja palvelut	
a)	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
aa)	Ostot tilikauden aikana	
	4000 Ostot alv 24 %	
	4110 Yhteisötavarahankinnat alv 24 %	
	4130 Tuonnin alv-vähennysarvot alv 24 %	
	4134 Ostot tuonti	
	4137 Tuonnin alv-vähennysarvojen vastatili	
	4144 Tullit, verot ja muut maksut tullattaessa	
	Ostojen oikaisuerät	
	4230 Ostojen käteisalennukset alv 24 %	
	4235 Ostojen vuosialennukset 24 %	
	4240 Yhteisötavarahankintojen käteisalennukset alv 24 %	
	4245 Yhteisötavarahankintojen vuosialennukset 24 %	
	4274 Saadut vahingonkorvaukset	Tavarakuljetuksista
	4290 Ostorahdit alv 24 %	Kotimaa
	4294 Ostorahdit	Alviton EU:n ulkopuolelta
	4300 Yhteisökuljetus alv 24 %	
	4320 Tuontihuolinta alv 24 %	Tullauksen kulut
	4390 Muut ostojen oikaisuerät alv 24 %	
	4394 Muut ostojen oikaisuerät	
ab)	Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	
	44141 Tavaravaraston muutos TP1	
	44142 Tavaravaraston muutos TP2	
	44143 Tavaravaraston muutos TP3	
b)	Ulkopuoliset palvelut	
	4480 Vuokrattu työvoima alv 24 %	Yhtiöistä X ja X
	4490 Myynnin kuljetuspalvelut alv 24 %	Myyntirahdit
6.	Henkilöstökulut	
a)	Palkat ja palkkiot	
	5000 Työntekijäpalkat	
	5330 Lomapalkkojen jaksotus	Pitämättömien lomien arvo
	5470 Saadut sairausvakuutuskorvaukset	Kelasta, sava-väh.kelp.
	5480 Saadut lakisääteisen tt-vakuutuksen korvaukset	sava-väh.kelp.
	5485 Saadut vapaa-ajan tt-vakuutuksen korvaukset	ei sava-vähennystä
b)	Henkilösivukulut	
ba)	Eläkekulut	
	6130 TyEL-maksut	
	6140 Työntekijäin TyEL-maksut	
bb)	Muut henkilösivukulut	
	6300 Työnantajan sairausvakuutusmaksut	
	6400 Tapaturmavakuutusmaksut	
	6410 Työttömyysvakuutusmaksut	
	6420 Työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksut	
	6430 Ryhmähenkivakuutusmaksut	
	6500 Hoitoturvakorvaukset	
	6600 Henkivakuutusmaksut	
	6699 Henkilösivukulujen tilinpäätösajaksotus	
7.	Poistot ja arvonalentumiset	
a)	Suunnitelman mukaiset poistot	
	6850 Poisto muista aineettomista hyödykkeistä	
	6870 Poisto koneista ja kalustosta	
b)	Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	
c)	Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	
8.	Liiketoiminnan muut kulut	
	Vapaaehtoiset henkilösivukulut	
	7000 Henkilökunnan koulutus alv 24 %	
	7001 Henkilökunnan koulutus alv 14 %	
	7002 Henkilökunnan koulutus alv 10 %	
	7004 Henkilökunnan koulutus	
	7010 Henkilökunnan virkistys alv 24 %	
	7011 Henkilökunnan virkistys alv 14 %	
	7012 Henkilökunnan virkistys alv 10 %	
	7014 Henkilökunnan virkistys	

5 (7)

	7024	Virkistys- ja harrastustoiminta	Liikunta- ja kulttuurisetelit
	7034	Saadut virkistys- ja harrastustoiminnan korvaukset	Jos peritään maksua edellisistä
	7050	Työterveyshuolto alv 24 %	Toimistomaksut
	7052	Työterveyshuolto alv 10 %	Lääkkeet
	7054	Työterveyshuolto	
	7064	Saadut Kela-korvaukset	Työterveyshuollon korvaus
	7071	Henkilökunnan ruokailu alv 14 %	
	7130	Suojavaatteet ja -välineet alv 24 %	
	7140	Henkilöstön hankintakulut alv 24 %	Rekrytointiin liittyvät kulut
	7141	Henkilöstön hankintakulut alv 14 %	
	7142	Henkilöstön hankintakulut alv 10 %	
	7144	Henkilöstön hankintakulut	
	7164	Lahjat henkilökunnalle	ei alv-väh.oikeutta
	7174	Työsuhdematkalippu	ei alv-väh.oikeutta
	Toimitilakulut		
	7230	Toimitilavuokrat alv 24 %	
	7250	Varastovuokrat alv 24 %	
	7340	Korjaus ja huolto alv 24 %	Toimitilojen korjaus tai huolto
	7350	Ulkoalueiden hoito alv 24 %	
	7360	Sivous ja puhtaanapito alv 24 %	
	7370	Lämmitys alv 24 %	
	7380	Vesi ja jätevesi alv 24 %	
	7390	Sähkö ja kaasu alv 24 %	
	7400	Jätehuolto alv 24 %	
	7460	Vartiointi- ja turvallisuuskulut alv 24 %	
	7470	Muut toimitilakulut alv 24 %	
	Ajoneuvokulut		
	7504	Ajoneuvoleasing	
	7520	Ajoneuvovuokrat alv 24 %	Tilapäiset vuokra-autot firman käyttöön
	7524	Ajoneuvovuokrat	Tilapäiset vuokra-autot luontoisetautoille
	7530	Ajoneuvojen polttoaine alv 24 %	Yrityksen pakettiautoihin
	7534	Ajoneuvojen polttoaine	Luontoisetautoihin
	7540	Ajoneuvojen huolto ja korjaus alv 24 %	Yrityksen pakettiautojen
	7544	Ajoneuvojen huolto ja korjaus	Luontoisetautojen
	7560	Ajoneuvojen julkiset maksut alv 24 %	Katsastus, jossa alv (yrityksen autot)
	7564	Ajoneuvojen julkiset maksut	Ajoneuvoverot, katsastus luontoisetautot
	7574	Ajoneuvovakuutukset	
	7594	Maksetut vahingonkorvaukset	Omavastuusuodet
	Atk-laitte ja -ohjelmistokulut		
	7660	Atk-ohjelmistot, päivitykset, ylläpito alv 24 %	Meidän ylläpitämät ohjelmistot
	7664	Atk-ohjelmistot, päivitykset, ylläpito	
	7680	Atk-laittehankinnat (< 3v. kalusto) alv 24 %	Atk-laitteet
	7684	Atk-laittehankinnat (< 3v. kalusto)	
	7700	Muut atk-laitte ja -ohjelmistokulut alv 24 %	
	Muut kone- ja kalustokulut		
	7720	Kone- ja kalustovuokrat alv 24 %	Esim. saksinosturin vuokra
	7730	Kone- ja kalustohuolto ja korjaus alv 24 %	Esim. trukkien ja varastoautom. korjaus
	7740	Kone- ja kalustohankinnat (< 3v. kalusto) alv 24 %	Alle 3 v kalusto
	7750	Koneiden ja kaluston pienhankinnat alv 24 %	Varo! Max 850 kpl /2500 e per vuosi
	7770	Puhelimet ja oheislaitteet alv 24 %	Puhelimet
	Matkakulut		
	7802	Matkaliput alv 10 %	Työmatkojen kulut
	7804	Matkaliput	
	7812	Taksikulut alv 10 %	Työmatkoilla, ei edustus
	7814	Taksikulut	
	7822	Hotelli- ym. majoitus alv 10 %	
	7821	Hotelli- ym. majoitus alv 14 %	Aamiaisen osuus
	7824	Hotelli- ym. majoitus	Ulkomaiset
	7844	Matkavakuutukset	
	7850	Paikoituskulut alv 24 %	Myös hotelleissa
	7854	Paikoituskulut	
	7860	Messuvierailujen lippukulut alv 24 %	Kun itse messuilla vieraana
	7864	Messuvierailujen lippukulut	Ulkomailla ostetut
	7874	Kilometrikorvaukset	
	7884	Päivärahat	
	7894	Ulkomaan päivärahat	
	Edustuskulut		
	7994	Edustuskulut	
	Myyntikulut		
	8014	Luottokorttiprovisiot	Nets
	8019	Checkout-provisiot	
	8030	Myyntihuolinta alv 24 %	
	8040	Pakkaus- ja varastokulut alv 24 %	Pakkaustarvikkeet, varastotikkaat yms.
	8044	Pakkaus- ja varastokulut	

6 (7)

Markkinointikulut		
8050	Mainostoimistopalvelut alv 24 %	Sisällönsuunnittelu
8060	Suoramainonta alv 24 %	Suorapostitukset
8070	Ilmoitusmainonta alv 24 %	Mainokset lehdissä
8074	Ilmoitusmainonta	
8080	TV- ja radiomainonta alv 24 %	
8090	Internetmainonta alv 24 %	Bannerimainonta, kotisivut
8094	Internetmainonta	
8100	Mainosteippaukset alv 24 %	Omiin tiloihin ja kalustoon
8110	Ulkomainonta alv 24 %	Tolppa- ja valomainokset, jäähallit
8114	Ulkomainonta	
8120	Mainostarvikkeet alv 24 %	
8121	Mainostarvikkeet alv 14 %	
8122	Mainostarvikkeet alv 10 %	
8124	Mainostarvikkeet	
8130	Mainoslahjat ja palkinnot alv 24 %	Alle 36 e/kpl sis. alv
8131	Mainoslahjat ja palkinnot alv 14 %	
8132	Mainoslahjat ja palkinnot alv 10 %	
8134	Mainoslahjat ja palkinnot	
8140	Muut mainoskulut alv 24 %	Muut sekalaiset
8141	Muut mainoskulut alv 14 %	
8142	Muut mainoskulut alv 10 %	
8144	Muut mainoskulut	
8150	Markkinointi alv 24 %	
8151	Markkinointi alv 14 %	
8152	Markkinointi alv 10 %	
8154	Markkinointi	
8170	Messut ja näyttelyt alv 24 %	Messuilleasettajan kulut
8171	Messut ja näyttelyt alv 14 %	
8172	Messut ja näyttelyt alv 10 %	
8174	Messut ja näyttelyt	
8180	Asiakaslehdet alv 24 %	Itse julkaistu asiakaslehti
8182	Asiakaslehdet alv 10 %	
8200	Somisteet alv 24 %	Omien tilojen somisteet
8201	Somisteet alv 14 %	
8204	Somisteet	
8230	Muut myynnin edistämiskulut alv 24 %	
8240	Saadut markkinointikulukorvaukset alv 24 %	Toimittajien osallistuminen
8244	Saadut markkinointikulukorvaukset	
8250	Suhdetoimintakulut alv 24 %	Koululaisvierailut yms.
8251	Suhdetoimintakulut alv 14 %	
8260	Kannatusilmoitukset ja -maksut alv 24 %	Ei liity liiketoimintaan, alle 850 e/saaja
8264	Kannatusilmoitukset ja -maksut	
8270	Huomionosoitukset alv 24 %	Vähäiset kortit, adressit, alle 36 e sis. alv
8271	Huomionosoitukset alv 14 %	
8272	Huomionosoitukset alv 10 %	
8274	Huomionosoitukset	
Hallintopalvelut		
8390	Tilintarkastuspalvelut alv 24 %	
8410	Laki- ja konsultointipalvelut alv 24 %	
8420	Luottotieto- ja perintäpalvelut alv 24 %	Luottotietopalvelun kulut
8424	Luottotieto- ja perintäpalvelut	Käräjäoikeuskulut ei alv
8430	Muut hallintopalvelut alv 24 %	
8434	Muut hallintopalvelut	
8444	Viranomaismaksut	PRH-rekisteröinnit yms. ei alv
Muut hallintokulut		
8450	Kirjat ja lehdet 24 %	
8452	Kirjat ja lehdet alv 10 %	
8454	Kirjat ja lehdet	
8470	Tietopalvelut alv 24 %	Varaosaohjelmat, Kauppakamaritieto yms.
8474	Tietopalvelut	
8480	Jäsenmaksut alv 24 %	
8484	Jäsenmaksut	
8490	Muu tiedonhankinta alv 24 %	
8500	Puhelin- ja datasiirtokulut alv 24 %	Yhtiöistä X ja X ja X
8510	Matkapuhelinkulut alv 24 %	Yhtiö X matkapuhelinkulut
8530	Verkkolaskutuksen kulut 24 %	
8540	Posti- ja lähettikulut alv 24 %	
8544	Posti- ja lähettikulut	
8560	Rahaliikenteen kulut alv 24 %	Maksupäätevuokrat
8564	Rahaliikenteen kulut	Pankin palvelumaksut
8574	Pyörityserot	Senttipyöritykset
8584	Yritysvakuutukset	

	8604	Kuljetusvakuutukset	
	8610	Maksetut takuukorvaukset alv 24 %	
	8614	Maksetut vahingonkorvaukset	Yritysvak. omavastuu
	8618	Saadut takuukorvaukset toimittajilta alv 24 %	Oikaisee 8610
	8619	Saadut takuukorvaukset toimittajilta	Oikaisee 8610
	8620	Toimistotarvikkeet alv 24 %	Kalenterit, mustekasetit
	8624	Toimistotarvikkeet	
	8630	Lomakkeet ja painatuskulut alv 24 %	
	8650	Kokous- ja neuvottelukulut alv 24 %	Sisäiset kokoukset, toimittaja-
	8651	Kokous- ja neuvottelukulut alv 14 %	neuvottelut, asiantuntijakok.
	8652	Kokous- ja neuvottelukulut alv 10 %	
	8654	Kokous- ja neuvottelukulut	
	8680	Muut hallintokulut alv 24 %	
	Muut liikekulut		
	8700	Myynnin luottotappiot alv 24 %	
	8704	Yhteisömyynnin luottotappiot	
	8730	Palautuneet luottotappiot alv 24 %	Jo luottotappioiksi kirjatut esim. ulosotosta
	8734	Palautuneet luottotappiot yhteisömyynnistä	tai konkurssipesästä saadut
	8744	Yle-vero	
	8760	Muut vähennyskelpoiset liikekulut alv 24 %	
	8764	Muut vähennyskelpoiset liikekulut	Esim. varastetut rahat tms.
	8774	Veronkorotukset, vähennyskelvottomat	
	8784	Sakot, pysäköintivirhemaksut ja muut rangaistuskasut	
	8804	Muut vähennyskelvottomat liikekulut	
	8854	Käyttöomaisuuden luovutustappiot	
	8867	Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot (väh.kelvottomat)	
	8894	Täsmäytyserot	
	9 LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		
	10. Rahoitustuotot ja -kulut		
	a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		
	b) Tuotot osuuksista omistusyhtesyriksissä		
	9047	Osinkotuotot omistusyhtesyriksiltä (verovapaat)	Jos tulisi
	c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
	9090	Osinkotuotot	
	9097	Osinkotuotot (verovapaat)	
	9100	Osuuskorot	
	9140	Muut tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista	
	d) Muut korko- ja rahoitustuotot		
	9160	Korkotuotot omistusyhtesyriksissä	
	9170	Korkotuotot myyntisaamisista	Viivästyskorkotuotot
	9190	Korkotuotot lainasaamisista	
	9220	Korkotuotot pankkisaamisista	
	9240	Palautettava yhteisökorko/palautuskorko	Esim. Oma Veron viivästyskorko
	9250	Muut korkotuotot	
	9290	Perityt huomautusmaksut	Myyntisaamisten huomautusmaksut
	e) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		
	f) Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista		
	g) Korkokulut ja muut rahoituskulut		
	94601	Korkokulut pankkilainasta xxxxxx-xxxx	
	94602	Korkokulut pankkilainasta xxxxxx-xxxx	
	94603	Korkokulut pankkilainasta xxxxxx-xxxx	
	9490	Korkokulut ostoveloista	
	9530	Maksettava yhteisökorko/jäännösveron korko	Esim. Oma Veron viivästyskorko
	9550	Muut korkokulut	Ei tarkkaa käyttöä
	95501	Korkokulut Osakas 1:lle	
	95502	Korkokulut Osakas 2:lle	
	95503	Korkokulut XX	
	9560	Lainojen hoitokulut	Esim. nostomaksu
	9570	Limiittikorot ja -palkkiot	
	9610	Perimiskulut alv 24 %	Meiltä perityt, sis. alv
	9614	Perimiskulut	Meiltä perityt ilman alv
	11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		
	12. Tilinpäätössiirrot		
	a) Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		
	b) Verotusperusteisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
	c) Konserniajastus		
	13. Tuloverot		
	9900	Ennakkoverot	
	9940	Tilikauden verojaksotus	Tilinpäätöksessä
	9950	Aiempien tilikausien verot	
	14. Muut välittömät verot		
	15. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		

Liite 2. Osakeyhtiö B:n pysyvien vastaavien tilit

A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Kehittämismenot		
2. Aineettomat oikeudet		
3. Liikearvo		
4. Muut aineettomat hyödykkeet		
5. Ennakkomaksut		
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet		
1100	Maa- ja vesialueet tka	Vain tilinavaussaldo
1101	Lisäykset maa- ja vesialueisiin (kirjaa alv erikseen)	
1105	Liittymismaksut tka	Vain tilinavaussaldo
1106	Lisäykset liittymismaksuihin (kirjaa alv erikseen)	Ei-palautettavat liittymät
2. Rakennukset ja rakennelmat		
1120	Rakennukset (7 % mjp) tka	Vain tilinavaussaldo
1121	Lisäykset rakennuksiin (7 % mjp) (kirjaa alv erikseen)	
1124	Poistot rakennuksista (7 % mjp)	Tilinpäätösventti
1130	Rakennuksen tekniset laitteet tka	Vain tilinavaussaldo
1131	Lisäykset rakenn. tekn. laitteisiin (kirjaa alv erikseen)	
1134	Poistot rakennuksen teknisistä laitteista (25 % mjp)	Tilinpäätösventti
3. Koneet ja kalusto		
1160	Koneet ja kalusto tka	Vain tilinavaussaldo
1161	Lisäykset koneisiin ja kalustoon (kirjaa alv erikseen)	Lisäykset vuoden aikana
1162	Vähennykset koneista ja kalustosta (kirjaa alv erikseen)	Vähennykset vuoden aikana
1164	Poistot koneista ja kalustosta	Tilinpäätösventti
4. Muut aineelliset hyödykkeet		
1310	Piha-asfaltit tka	Vain tilinavaussaldo
1311	Lisäykset piha-asfaltteihin (kirjaa alv erikseen)	
1314	Poistot piha-asfalteista	Tasapoisto 5 v.
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
1381	Ennakkomaksut aineellisista hyödykkeistä	
1391	Keskeneräiset käyttöomaisuushankinnat	
III Sijoitukset		
1. Osuudet saman konsernin yrityksissä		
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
3. Osuudet omistusyhteyserityksissä		
4. Saamiset omistusyhteyserityksiltä		
5. Muut osakkeet ja osuudet		
6. Muut saamiset		
1471	Lainasaamiset (pa) XX tka	
14711	Lisäykset lainasaamisiin XX	
14712	Vähennykset lainasaamisista XX	
14719	Siirto lyhytaikaisiin XX	
1483	Liittymismaksusaamiset	Palautuskelpoiset liittymät

Liite 3. Avoin yhtiö C:n ja Avoin yhtiö D:n tilikartta

Avoin yhtiö C ja Avoin yhtiö D
TILIKARTTA 1.1.2018 alkaen
TASE

Vastavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

Sijoitukset

1471 Lainasaamiset (pa) XX1
 1472 Lainasaamiset (pa) XX2
 1489 Muut pitkäaikaiset saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Saamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset

1701 Myyntisaamiset YY1
 1702 Myyntisaamiset YY2
 1703 Myyntisaamiset muut

Lainasaamiset

1751 Saamiset työntekijöiltä
 1757 Muut lähipiirilainat
 1759 Muut lainasaamiset

Muut saamiset

1763 Arvonlisäverosaaminen
 17630 Ostojen 24 % alv-saaminen
 17631 Ostojen 14 % alv-saaminen
 17632 Ostojen 10 % alv-saaminen
 1769 Matkaennakot
 1770 Palkkaennakot
 1779 Muut saamiset

Siirtosaamiset

1805 TA:n pakoll. vak.maksut (siirtosaamiset)
 1819 Muut menoennakot (siirtosaamiset)
 1833 Korkotulot (siirtosaamiset)
 1839 Muut tulojäämät (siirtosaamiset)
 1849 Muut siirtosaamiset

Rahat ja pankkisaamiset

1910 Pankkitili OP
 1999 Selvittelytili

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

2151 Pääomapanos YM1
 2153 Pääomapanos YM2
 2251 Edellisen tilikauden voitto/tappio
 2291 Voitto-osuus YM1
 2293 Voitto-osuus YM2
 2331 Pääomavajaus YM1
 2333 Pääomavajaus YM2
 2341 Yksityissijoitukset rahana YM1
 2345 Yksityissijoitukset rahana YM2
 2351 Yksityisnostot rahana YM1
 2355 Yksityisnostot rahana YM2

Tilikauden voitto (tappio)

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Muut velat

2921 Ennakkonpidätysvelka
 2923 Savamaksuvelka
 2925 Jäsenmaksutilitysvelka
 2926 Jäsenmaksutilitysvelka 2
 2927 Jäsenmaksutilitysvelka 3
 2933 Ulosottotilitysvelka
 2939 Arvonlisäverovelka
 29390 Myynnin 24 % arvonlisäverovelka
 2949 Muut lyhytaikaiset velat

Siirtovelat

2959 Muut tuloennakot (siirtovelat)
 2962 Lomapalkkamenot (siirtovelat)
 2963 Eläkevakuutusmaksut (siirtovelat)
 2964 Sairausvakuutusmaksut (siirtovelat)
 2965 TA:n pakoll. vak.maksut (siirtovelat)
 2969 Muut menoäämät (siirtovelat)
 2979 Muut siirtovelat

TULOSLASKELMA

Myyntituotot

3010 Myynti Y1 alv 24 %
 3020 Myynti Y2 alv 24 %
 3030 Myynti muut alv 24 %

LIIKEVAIHTO

Liiketoiminnan muut tuotot

3814 Saadut työllistämiskorvaukset
 3824 Saadut oppisopimuskorvaukset
 3834 Saadut koulutuskorvaukset
 3990 Muut liiketoiminnan muut tuotot alv 24 %

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

5000 Työntekijäpalkat
 5330 Lomapalkkojen jaksotus
 5470 Saadut sairausvakuutusmaksut
 5480 Saadut lakisääät. tapaturmavak. korvaukset
 5485 Saadut vapaa-ajan tapaturmavak. korvaukset
 5490 Korvausten jaksotus

Henkilösivukulut

Eläkekulut

6130 TyEL-maksut
 6140 Työntekijäin TyEL-maksut

Muut henkilösivukulut

6300 Työnantajan sairausvakuutusmaksut
 6400 Tapaturmavakuutusmaksut
 6410 Työttömyysvakuutusmaksut
 6420 Työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksut
 6430 Ryhmähenkivakuutusmaksut
 6699 Henkilösivukulujen tilinpäätösajaksotus

Liiketoiminnan muut kulut

Vapaaehtoiset henkilösivukulut

7000 Henkilökunnan koulutus alv 24 %
 7010 Henkilökunnan virkistys alv 24 %
 7164 Lahjat henkilökunnalle
 7174 Työsuhdematkalippu

Toimitilakulut

7230 Toimitilavuokrat alv 24 %
 7450 Muut toimitilojen hoitokulut alv 24 %
 7470 Muut toimitilakulut alv 24 %

Atk-laitte ja -ohjelmistokulut

7700 Muut atk-laitte ja -ohjelmistokulut alv 24 %

Matkakulut

7802 Matkaliput alv 10 %
 7822 Hotelli- ym. majoitus alv 10 %
 7874 Kilometrikorvaukset
 7884 Päivärahat
 7894 Ulkomaan päivärahat

Edustuskulut

7994 Edustuskulut

Hallintopalvelut

8390 Tilintarkastuspalvelut alv 24 %
 8430 Muut hallintopalvelut alv 24 %
 8434 Muut hallintopalvelut
 8444 Viranomaismaksut

Muut hallintokulut

8564 Pankin palvelumaksut
 8680 Muut hallintokulut alv 24 %

Muut liikekulut

8760 Muut vähennyskelpoiset liikekulut alv 24 %
 8774 Veronkorotukset, vähennyskeltottomat
 8784 Sakot ja muut rangaistusmaksut
 8804 Muut vähennyskeltottomat liikekulut

LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Muut korko- ja rahoitustuotot

9170 Korkotuotot myyntisaamisista
 9190 Korkotuotot lainasaamisista
 9200 Korkotuotot henkilökuntasaamisista
 9220 Korkotuotot pankkisaamisista
 9240 Palautettava yhteisökorko/palautuskorko
 9250 Muut korkotuotot

Korkokulut ja muut rahoituskulut

9530 Maksettava yhteisökorko/jäännösveron korko
 9550 Muut korkokulut
 9610 Perimiskulut alv 24 %
 9614 Perimiskulut

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 4. Kommandiittiyhtiö E:n tilikartta, kirjanpito-ohjelman versio

1100		Maa-alueet
1105		Liittymismaksut
1120		Rakennukset 7 % mjp
1130		Rak tekn laitteet 25 % mjp
1701		Myyntisaamiset
1763		Arvonlisäverosaaminen
17630	OA24	Ostojen 24 % alv-saaminen
17631	OA14	Ostojen 14 % alv-saaminen
17632	OA10	Ostojen 10 % alv-saaminen
1766	OA100	Vähennettävä alv 100 %
1849		Siirtosaamiset
1910		Pankkitili XX
1999		Selvittelytili
2171		Oma pääoma Yhtiömies 1
2181		Kommandiittipääoma Yhtiömies 2
2311		Voitto-osuus Yhtiömies 1
2321		Voitto-osuus Yhtiömies 2
2331		Pääomavajaus Yhtiömies 1
2341		Yks sijoitukset Yhtiömies 1
2351		Yks nostot Yhtiömies 1
2939	AV	Arvonlisäverovelka
29390	MA24	Myynnin 24 % alv-velka
2943		Voitonjakovelka
2949		Muut lyhytaikaiset velat
2979		Muut siirtovelat
3000	AMB24	Myynti alv 24 %
7340	AOB24	Käyttö ja huolto alv 24 %
7344		Käyttö ja huolto
7350	AOB24	Ulkoalueiden hoito alv 24 %
7354		Ulkoalueiden hoito
7370	AOB24	Lämmitys alv 24 %
7380	AOB24	Vesi ja jätevesi alv 24 %
7384		Vesi ja jätevesi
7400	AOB24	Jätehuolto alv 24 %
7404		Jätehuolto
7414		Vahinkovakuutukset
7424		Kiinteistövero
7444		Saadut vakuutuskorvaukset
7450	AOB24	Muut toimitilakulut alv 24 %
7454		Muut toimitilakulut
8430	AOB24	Hallintopalvelut alv 24 %
8444		Viranomaismaksut
8500	AOB24	Puhelinkulut alv 24 %
8504		Puhelinkulut
8540	AOB24	Postikulut alv 24 %
8544		Postikulut
8564		Pankin palvelumaksut
9220		Korkotuotot pankkisaamisista
9240		Palautettava yhteisökorko
9250		Muut korkotuotot
9530		Maksettava yhteisökorko
9550		Muut korkokulut

Liite 5. Kuvia vanhoista tilikartoista

300	Myynti			
3000	MYYNTEI ALV	M1	100.00	
3100	MYYNTEI ALV = VEROTON EI EU-MYYNTI	50	100.00	
320	Myynti			
3200	MYYNTEI ALV VEROTON EI EU-MYYNTI	M1-	-100.00-	
330	Myynti			
3300	MYYNTEI ALV	M1	100.00	
340	Myynti			
3400	MYYNTEI YHTEISÖ	50	0.00	
350	Myönnetyt alennukset			
3500	MYÖNN K-AL ALV	M1	100.00	
3502	MYÖNN V-AL ALV	M1	100.00	
351	Luottotappiot			
3510	LUOTTOTAPP ALV	M1	100.00	
3511	Luottotappioita alkaisuu ALV	M1	100.00	
360	Muut oikaisuero			
3660	LK-PROVISIOT			
3670	KURSSIEROT MYYNTI			
3675	HUOLINTA ALV			
3680	MYNTIARHDIT ALV	M1	100.00	
3685	KULJETUSVAKUUTUKSET	M1	100.00	
3690	LÄPIKULKURAT			
370	Valmistever lis+ väh-			
3700	VAR MUUTOS VALMISTEET			
380	Valm omaan käyttöön			
3800	VALM OMAAN KÄYTTÖÖN			
390	Liiketoim muut tuotot			
3900	LIIKETOIM MUUT TUOTOT			
3910	VUOKRATULOT			
3920	PROVISIOT			
3930	VIIIVASTYSKORROKOTULOT			

Osakeyhtiö B:n tulotilejä

6330	ASIAKASVIINTYVYYS			
6340	MESSUT NÄYTTELYT			
6350	MYYNTEITILAISUUDET	01	100.00	6/2000 63700 Maksu... 10/09
6351	ASIAKASKOULUTUS	01	100.00	11/2000 euron perustella ALV 22%
6360	MAINONTA JA ILMOITUKSET	myös RA-koht		
6361	MAINONTA JA ILMOITUKSET	01	100.00	63600 - ALV 0%
6366	SOMISTUS	01	100.00	
6367	MAINOSLAHJAT	01	100.00	
6370	PR-LAHJAT	01	0.00	myös sähköpostimarkkinointi
6380	PAKKAUSTARVIKKEET	01	100.00	
6390	MUUT MARKKINOINTIKULUT			
6391	TAKUUT MAKSETUT	01	100.00	63910 ALV 0% 2/2000
6392	TAKUUT SAADUT	01	100.00	
6393	MARKKINOINTITUKI	01	100.00	myös TVK:stä
640	Hallinto	TI	100	Maksu... 64050 ALV 0%... 64052 ALV 0%... 64058
6400	KONTTORI JA HALLINTO			
6405	KOKOUS- JA NEUV.KULUT	01	0.00	ALV 22%
6410	POSTI	01	0.00	myös sähköpostimarkkinointi ALV 22%
6415	TELE	01	100.00	myös ALV 0% 64100 euron 1.11/2000
6416	ELMA TIETOKONEMAKSUT	01	100.00	
6420	KONTTORITARVIKKEET	01	100.00	
6421	KOPIointi	01	100.00	myös sähköpostimarkkinointi
6422	KONTT.KONEIDEN KORJ			64222 = Internetin kysely... 10/09 perust
6423	LOMAKKEET (OHJALLA LOGOLLA)	01	100.00	
6424	ATK-TARVIKKEET	01	100.00	
6426	MUUT ATK-KULUT			
6430	KIRJAT JA LEHDET	04 = 8%	100.00	
6431	LEHDET (64300)			
6432	LEHTITILAUKSET			
6440	MUUT HALLINTOMENOT			
645	Vakuutukset			
6450	VAKUUTUKSET			
6451	PALOVAKUUTUKSET			
6452	VASTUUVAKUUTUKSET			
6453	KESKEYTYSVAKUUTUS			
6454	VÄHINKOVAKUUTUKSET			

Osakeyhtiö A:n liiketoiminnan muiden kulujen tilejä